

natuurtoets

Natuurtoets uitbreiding Oostvaarderskliniek, Almere

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving

Opdrachtgever

Rijksvastgoedbedrijf

Status

Definitief

Barchman Wuytierslaan 10
3818 LH Amersfoort

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Natuurtoets uitbreiding Oostvaarderskliniek, Almere

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving

Projectcode

Datum

Status

21-371 15 december 2022 Definitief

Auteur(s)

Tweede lezer

Opdrachtgever

Rijksvastgoedbedrijf

© Ecogroen bv

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Inhoud

Samenvatting	1
1. Inleiding	4
1.1 Aanleiding en doelstelling	4
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling	4
1.3 Leeswijzer	5
2. Wettelijk kader en werkwijze	6
2.1 Wettelijk kader	6
2.2 Onderzoeksmethode	7
3. Gebiedsbescherming	12
3.1 Natura 2000	12
3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)	17
4. Soortbescherming	19
4.1 Flora	19
4.2 Zoogdieren	19
4.3 Vogels	28
4.4 Reptielen	30
4.5 Vlinders	31
4.6 Overige soortgroepen	32
4.7 Zorgplicht	32
5. Beschermde houtopstanden	34
6. Almere - Visie ecologie 2020	35
6.1 Groenblauw Raamwerk	36
6.2 Moerassfeer	37
6.3 Bovenwettelijke maatregelen	37
7. Conclusie	42
7.1 Gebiedsbescherming	42
7.2 Soortbescherming	42
7.3 Houtopstanden	43
7.4 Visie ecologie 2020 gemeente Almere	43
8. Geraadpleegde bronnen	44

Bijlagen

- Bijlage 1 – Output AERIUS berekening aanlegfase
- Bijlage 2 – Output AERIUS berekening gebruiksfase
- Bijlage 3 – Wezenlijke kenmerken en waarden Natuurnetwerk Nederland

Samenvatting

Inleiding

Rijksvastgoedbedrijf heeft het voornemen om de Oostvaarderskliniek in Almere (provincie Flevoland) uit te breiden. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Omdat uitvoering van dit plan negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden, dient dit initiatief getoetst te worden aan het natuurbeschermingsrecht. In opdracht van Rijksvastgoedbedrijf heeft Ecogroen daarom een natuurtoets uitgevoerd om inzicht te krijgen in mogelijke effecten op aanwezige natuurwaarden die kunnen optreden bij uitvoering van het plan.

Gebiedsbescherming

- Het plangebied ligt op circa 900 meter van Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen, dit betreft een Vogelrichtlijngebied. Het dichtstbijzijnde Natura 2000 met stikstofgevoelig habitat betreft het Naardermeer op 17,7 kilometer afstand. Vanwege de afstand, tussenliggende infrastructuur en bosschages sluiten wij mogelijke negatieve effecten van het initiatief op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden op voorhand met zekerheid uit, met uitzondering van effecten door stikstofdepositie.
- De aanlegfase van de uitbreiding valt onder de vrijstelling voor tijdelijke stikstofemissies ten gevolge van bouwactiviteiten. Zekerheidshalve is een stikstofberekening uitgevoerd voor de aanlegfase. Uit deze berekening met kenmerk RdX9VjAXD8dW volgt geen toename (0,00 mol/ha/jr) van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Significante negatieve gevolgen door stikstofdepositie als gevolg van de aanlegfase zijn uitgesloten.
- Er is voor de gebruiksfase van de uitbreiding van de kliniek eveneens een AERIUS-berekening uitgevoerd. Uit deze berekening met kenmerk RgB18efu8kfa volgt geen toename (0,00 mol/ha/jr) van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden. Significante negatieve gevolgen door stikstofdepositie door de gebruiksfase zijn eveneens uitgesloten.
- Het plangebied ligt op circa 85 meter afstand van de begrenzing van het NNN. Het betreft de Randzone Oostvaardersplassen (Kotterbos). Met het initiatief wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan. Binnen de provincie Flevoland geldt een toetsing van externe werking. Daarom is een NNN-toets uitgevoerd. Op basis van de plannen is geen sprake van significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, het oppervlak en de samenhang van het NNN.

Soortbescherming

- Op basis van nader vleermuisonderzoek (uitgevoerd in 2022) wordt de aanwezigheid van essentieel foerageergebied, essentiële vliegroute en verblijfplaatsen van vleermuizen in het plangebied uitgesloten. De bomenrijen en bosrand ten westen en noorden van het plangebied vormen een niet-essentiële vliegroute voor gewone dwergvleermuis. In kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om maatregelen ten aanzien van lichtuitstraling te nemen om de vliegroute te behouden. De maatregelen moeten worden opgenomen in het lichtplan en afgestemd worden met een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen.

- Het plangebied vormt potentieel geschikt leefgebied voor verschillende beschermde soorten: wezel, bunzing, boommarter, ringslang en grote vos. Tijdens nader soortenonderzoek in 2022 zijn deze verblijfplaatsen van deze soorten niet aangetroffen. Rust- en verblijfplaatsen van genoemde soorten worden binnen het plangebied uitgesloten. Vervolgstappen zijn niet aan de orde.
- Binnen plangebied en de invloedssfeer hiervan zijn geen jaarrond beschermde vogelnesten aanwezig. Vervolgstappen in dit kader zijn niet aan de orde.
- Het plangebied is geschikt als broedlocatie voor algemene broedvogels.
- Binnen het plangebied ontbreekt het aan rust- en verblijfplaatsen van overige beschermde soortengroepen flora, zoogdieren, reptielen, vlinders, amfibieën, vissen en overige ongewervelden.
- Binnen het plangebied zijn algemene soorten aanwezig of worden deze verwacht. Het betreft onder andere egel, bosmuis, rosse woelmuis, gewone pad en kleine watersalamander. Voor deze soorten geldt in de provincie Flevoland een vrijstelling bij ruimtelijke ontwikkelingen. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet noodzakelijk, wel geldt te allen tijde de zorgplicht.

Houtopstanden

- Het te ontwikkelen terrein ligt buiten de bebouwde kom boswet en valt door de aanwezige houtopstand onder de bescherming van de Wet natuurbescherming. Vervolgstappen zijn aan de orde.

Almeerse visie ecologie 2020

- Het plangebied is gelegen in een gebied dat in de visie ecologie 2020 van de gemeente Almere is aangemerkt als Groenblauw Raamwerk, met de landschapssfeer moerassfeer.
- Op basis van de lokale potenties voor de versterking van biodiversiteit zijn maatregelen voorgesteld om de lokale flora en fauna een plek te geven in het plan en de biodiversiteit te vergroten. Te denken valt aan:
 - Aanplant van bomen, hagen, heesters en een bloem- en kruidenrijk graslandje;
 - Aanleg van takkenrillen, takkenhopen en groene daken;
 - Maatregelen voor het vasthouden van gebiedseigen (regen)water;
 - Plaatsing van gevelbegroeiing;
 - Plaatsing van verblijf- en nestplaatsen, zoals inbouwkasten voor vogels en vleermuizen;
 - Gebruik van gerichte en/of aangepaste verlichting.

Advies en vervolgstappen

- De Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming, staat de uitbreiding van de Oostvaarderskliniek niet in de weg. Er zijn in dit kader geen vervolgstappen nodig; het plan is in het kader van de Wnb (onderdeel gebiedsbescherming) uitvoerbaar.

- Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn niet aan de orde, het plan is uitvoerbaar. Wel wordt in het kader van de zorgplicht geadviseerd om uitstraling van verlichting naar het NNN zoveel mogelijk te beperken.
- Van een essentiële vliegroute van vleermuizen is geen sprake, wel is een niet-essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuis aanwezig. Door het ten westen en noorden gelegen groen te behouden en/of te versterken en uitstraling van verlichting naar deze bosranden/bomenrijen te voorkomen, wordt verstoring van de aanwezige vliegroute van gewone dwergvleermuizen uitgesloten.
- Werkzaamheden die actief in gebruik zijnde nesten van vogels beschadigen, dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de te verwachte algemene vogelsoorten mogelijk door werkzaamheden in elk geval op te starten na 15 november en voor 15 februari. Wanneer werkzaamheden buiten deze periode worden opgestart adviseren we om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole uit te voeren door een ter zake kundige.
- In het kader van de zorgplicht worden de volgende maatregelen geadviseerd:
 - Werkzaamheden in één richting uitvoeren, richting te handhaven groen en te behouden watergangen;
 - Werken tussen zonsopkomst en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is, dan wordt geadviseerd om uitstraling van verlichting in de tijdelijke en definitieve situatie naar de omgeving zo veel mogelijk te voorkomen door het gebruik van gerichte lichtbronnen;
 - Bij voorkeur werken buiten de voortplantingsperiode (globaal maart t/m augustus).
- Door aan bovenstaande soortgerichte maatregelen te voldoen, staat de Wnb - onderdeel soortbescherming - uitbreiding van de Oostvaarderskliniek niet in de weg.
- Voorafgaand aan de kap van beschermde houtopstand dient een kapmelding gedaan te worden bij het bevoegd gezag (provincie Flevoland). Binnen 3 jaar na de velling dient herplant te hebben plaatsgevonden. Omdat herplant op dezelfde grond in voorliggende situatie niet mogelijk is, kan ontheffing worden aangevraagd om op andere grond te herplanten. Wij adviseren om hierover in overleg te treden met het bevoegd gezag om te bepalen hoe deze herplant ingevuld en vastgelegd dient te worden en wat daarvoor nodig is. Ondanks dat een meldplicht en herplantplicht geldt, is het plan uitvoerbaar in het kader van de Wnb onderdeel houtopstanden.

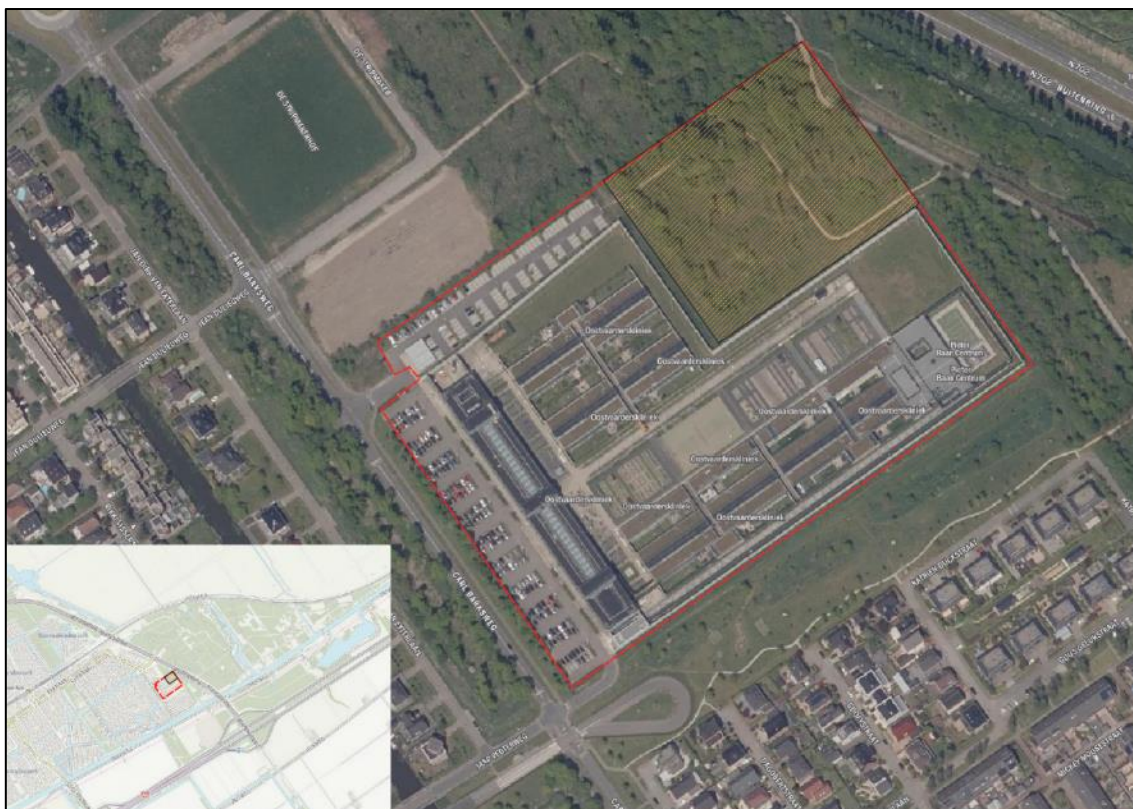
1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

Rijksvastgoedbedrijf heeft het voornemen om de Oostvaarderskliniek in Almere (provincie Flevoland) uit te breiden. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Uitvoering van het plan kan effect hebben op beschermde natuurwaarden. De Wet natuurbescherming (Wnb) en de provinciale regels ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) verplichten vooraf te toetsen of plannen conflicteren met wet- en regelgeving omtrent de bescherming van natuur. In voorliggende natuurtoets zijn de effecten van de voorgenomen ontwikkelingen beoordeeld op het onderdeel soortbescherming, gebiedsbescherming (Natura 2000 en NNN) en houtopstanden.

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkeling

Het plangebied betreft de Oostvaarderskliniek te Almere (provincie Flevoland) en een ten noordoosten gelegen bosperceel met bestemming groen (figuur 1.1 en 1.2). Het plangebied ligt in het oosten van Almere-Buiten, te midden van groen, tussen een woonwijk en de N702.

Figuur 1.1 Plangebied Oostvaarderskliniek te Almere (rood omlijnd) met geplande uitbreiding (met huidige bestemming groen, oranje gearceerd) en globale ligging (uitsnede). Bron achtergrond: PDOK.

Figuur 1.2 Impressie van het plangebied t.b.v. de uitbreiding van de Oostvaarderskliniek te Almere. Foto's D. Pruijs, 2021.

Rijksvastgoedbedrijf heeft het voornemen om de Oostvaarderskliniek uit te breiden naar het ten noordoosten gelegen bosperceel. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk van 'natuur' naar 'maatschappelijk'. Onderdeel van de plannen is het doortrekken van de omheining (muren) rondom het nieuwe perceel. De omheining wordt voorzien van verlichting ten behoeve van de beveiliging. Tevens wordt een watergang in het oosten van het plangebied verlegd. Het nieuwe perceel wordt ingericht met bebouwing, groenstroken en faciliteiten, vergelijkbaar met het bestaande kliniekterrein. Aan de noordwestzijde van het terrein wordt de parkeerplaats doorgetrokken. Pas na realisatie van de nieuwe muur en inrichting van het nieuwe perceel wordt de oude muur tussen het nieuwe en bestaande perceel weggehaald. Voor het uitvoeren van de plannen worden alle bomen in het nieuwe perceel gekapt (oranje arcering figuur 1.1). De bestaande bebouwing blijft in de huidige vorm behouden.

1.3 Leeswijzer

Het toetsingskader waarbinnen de quickscan natuurtoets is uitgevoerd en de gebruikte methodiek zijn beschreven in hoofdstuk 2. Op basis van de verzamelde informatie volgt een beschrijving van te verwachten effecten op beschermde gebieden (hoofdstuk 3), beschermde soorten (hoofdstuk 4) en houtopstanden (hoofdstuk 5). Daarnaast is beschreven of en zo ja, welke vervolgstappen nodig zijn om het plan vast te kunnen stellen. Hoofdstuk 6 geeft een overzicht van te nemen bovenwettelijke maatregelen. De conclusie wordt gegeven in hoofdstuk 7. Hoofdstuk 8 bevat een overzicht van geraadpleegde bronnen.

2. Wettelijk kader en werkwijze

2.1 Wettelijk kader

Wet natuurbescherming

De Wet natuurbescherming regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, soorten en houtopstanden. In dit rapport wordt ingegaan op alle drie deze onderdelen. In onderstaand kader 2.1 is een samenvatting van de relevante wetteksten gegeven.

Kader 2.1 Wet natuurbescherming

Zorgplicht (artikel 1.11)

De Wet natuurbescherming (ook: Wnb) kent een zorgplicht voor natuur en soorten. De zorgplicht is altijd van kracht, ook ten aanzien van niet beschermde natuur. Artikel 1.11 schrijft voor dat iedereen voldoende zorg in acht neemt voor beschermde gebieden, in het wild levende dieren en planten en hun directe leefomgeving. Iedereen die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn/haar handelen of nalaten nadelige gevolgen kunnen worden veroorzaakt voor een beschermd gebied of voor in het wild levende soorten, laat deze handelingen achterwege of voorkomt de gevolgen. Dit laatste kan door het treffen van maatregelen ter voorkoming van schade of -als zelfs dat niet kan- de ontstane schade zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken. Een voorbeeld van zorgplicht is het werken in de minst kwetsbare periode van soorten.

Natura 2000 (hoofdstuk 2)

Hoofdstuk 2 regelt de bescherming van Natura 2000-gebieden, bestaande uit Habitatrichtlijngebieden (HR) en Vogelrichtlijngebieden (VR). Per Natura 2000-gebied zijn instandhoudingsdoelen geformuleerd voor de bescherming van natuurlijke habitats, habitats van soorten en leefgebieden van vogels. Artikelen 2.1 tot en met 2.11 van de Wet regelen de bescherming van (de doelen voor) Natura 2000-gebieden. Artikel 2.7 verplicht om vooraf te beoordelen of plannen en projecten in of in de nabijheid van Natura 2000-gebieden significant negatieve gevolgen kunnen hebben op de voor deze gebieden geformuleerde doelen. Als uit de beoordeling blijkt dat geen significant negatieve gevolgen optreden dan kan een plan worden vastgesteld of is een vergunning voor een project niet nodig. Zijn significant negatieve gevolgen niet uit te sluiten dan is een nadere beoordeling nodig. Artikel 2.8 bevat de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voor het vaststellen van een plan of het verlenen van een vergunning. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of handeling plaatsvindt, soms is dat het Rijk.

Soorten (hoofdstuk 3)

Hoofdstuk 3 regelt de bescherming van soorten. De bescherming van soorten is verdeeld over de artikelen 3.1, 3.5 en 3.10. Het betreft de bescherming van:

- Vogels zoals genoemd in de Vogelrichtlijn (artikel 3.1), in de praktijk vaak onderverdeeld in:
 - Vogels met jaarrond beschermde nesten, zoals huismus, gierzwaluw en buizerd.
 - Overige vogels, waarvan nesten alleen tijdens het broedseizoen zijn beschermd (periode van nestbouw, ei-leg, broeden en voeren van de jongen op het nest).
- Soorten (exclusief vogels) van de Habitatrichtlijn (bijlage IV) en de Verdragen van Bern (bijlage II) en Bonn (bijlage I), zoals bedoeld in artikel 3.5.
- Andere soorten (artikel 3.10), onderverdeeld in:
 - Soorten waarvoor een ontheffing vereist kan zijn.
 - Soorten waarvoor -op basis van de betreffende provinciale verordening- vrijstelling van de verbodsbepalingen geldt.

Indien effecten niet zijn uit te sluiten moet -voorafgaand aan het vaststellen van een plan- zijn beoordeeld of er uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing. Als er aantoonbaar uitzicht is op het verkrijgen van een ontheffing dan kan het plan worden vastgesteld. Als bij ruimtelijke ingrepen verbodsbepalingen worden overtreden dan is het noodzakelijk om een ontheffing aan te vragen bij het bevoegd gezag, tenzij gewerkt kan worden volgens een goedgekeurde gedragscode. Het bevoegd gezag is meestal de provincie waar (het grootste deel van) de ingreep of activiteit plaatsvindt, soms is dat het Rijk. Voor het verkrijgen van een ontheffing moet zijn beschreven hoe de initiatiefnemer ervoor zorgt dat schade aan beschermde soorten tot een minimum beperkt blijft, welke mitigerende en compenserende maatregelen nodig zijn, dat alternatieven ontbreken, aan welk wettelijk belang wordt voldaan en dat de staat van instandhouding van de betreffende soort niet in gevaar komt.

Toetsingskader bestemmingsplannen

Ten behoeve van vaststelling of wijziging van een bestemmingsplan dient (conform jurisprudentie¹) ten aanzien van Natura 2000 de Wet natuurbeschermingstoets uitgevoerd te worden. Deze is vastgelegd in artikel 2.7 lid 1 Wnb & artikel 2.8 lid 1 Wet natuurbescherming. Dit houdt kortweg in dat voorafgaand aan vaststelling van het bestemmingsplan moet worden nagegaan of (uitvoering van) het plan kan leiden tot mogelijk significant negatieve gevolgen voor een Natura 2000-gebied. Volgens vaste jurisprudentie bestaat deze toets uit een vergelijking tussen de huidige feitelijke, planologisch legale situatie en de toekomstige maximale plansituatie.

Ten aanzien van soortbescherming (Hoofdstuk 3, Wnb) is in de Wet natuurbescherming geen toetsingskader opgenomen ten aanzien van plannen. Voor soortbescherming wordt in het kader van plannen de uitvoerbaarheidstoets uitgevoerd, die volgt uit de Wet ruimtelijke ordening (Wro). Met deze toets wordt de vraag of de beschermingsregimes uit de Wnb de uitvoerbaarheid van het plan in de weg staat beantwoord. Vrij vertaald wordt bepaald of er een ontheffing nodig is en zo ja, of er uitzicht is op het verkrijgen van een Wnb-ontheffing voor het project dat voortvloeit uit het bestemmingsplan.

Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro)

De bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN) is vastgelegd in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening en uitgewerkt in provinciale verordeningen.

In het Barro staat dat bij provinciale verordening gebieden moeten worden aangewezen die het Natuurnetwerk Nederland vormen. De ligging van die gebieden wordt geometrisch vastgelegd. Bij provinciale verordening worden in het belang van de bescherming, instandhouding en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden, regels gesteld omtrent de inhoud van bestemmingsplannen en omgevingsvergunningen waarbij in bepaalde gevallen wordt afgeweken van het bestemmingsplan. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen of nabij het NNN, waarbij een nieuw bestemmingsplan wordt vastgesteld of een omgevingsvergunning wordt verleend waarbij in bepaalde gevallen wordt afgeweken van het bestemmingsplan, geldt een 'nee-tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet toegestaan is. Regels voor beoordeling van effecten op het NNN zijn vastgelegd in provinciale verordeningen en verankerd in de bestemmingsplannen.

2.2 Onderzoeksmethode

Quickscan

Gestart is met een quickscanonderzoek. Dit onderzoek is gebaseerd op literatuur- en veldonderzoek. Het literatuuronderzoek bestaat uit een raadpleging van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF; 12 september 2021). Bij raadpleging van de NDFF is gekeken naar verspreidingsgegevens van de afgelopen tien jaar. Ook is de ligging van het plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden en Natuurnetwerk Nederland bepaald. Om te beoordelen of de bestemmingsplanwijziging conflicteert met beschermde houtopstanden, zoals bedoeld in de Wnb, is bepaald of er uitzonderings- of vrijstellingsregels gelden.

¹ ECLI:NL:RVS:2020:2318

Het literatuuronderzoek heeft de basis gevormd voor het quickscan veldbezoek, dat is uitgevoerd op 13 september 2021 (bewolkt, miezer, weinig wind en 17 °C). De locatie van de geplande uitbreiding en de directe omgeving (ongeveer 50 meter rondom) zijn onderzocht door een ecooloog van Ecogroen, hierna “te ontwikkelen gebied” genoemd. Het terrein binnen de omheining van de Oostvaarderskliniek is tijdens het veldbezoek niet bezocht.

Tijdens het veldbezoek is aandacht besteed aan (mogelijk) aanwezige beschermde soorten binnen de Wet natuurbescherming. Vervolgens is op basis van het voornemen bepaald welke (mogelijk) negatieve effecten ten gevolge van de voorgenoemen plan kunnen optreden op beschermde soorten en gebieden.

Op basis van de literatuurstudie en het eerste veldbezoek bleek dat effecten op vleermuizen, jaarrond beschermde nesten van vogels en verblijfplaatsen van boommarter, kleine marters, grote vos en ringslang op voorhand niet zijn uit te sluiten binnen het uit te breiden perceel (het onderzoeksgebied, figuur 1.1). Om die reden heeft in de periode van april tot en met september 2022 onderzoek naar deze soorten plaatsgevonden (tabel 2.1).

Nader soortenonderzoek

Om de noodzakelijke inzet voor het soortenonderzoek te bepalen is op 2 december 2021 eerst een nadere inspectie van het plangebied uitgevoerd. Hierbij zijn potentierijke plaatsen voor kleine marterachtigen, potentiële jaarrond beschermde nesten en geschikte holtes voor vleermuizen in kaart gebracht. Op basis van de inspectie is de noodzakelijke inzet bepaald. Hierna wordt per soort de gehanteerde werkwijze uiteengezet.

Tabel 2.1 Details van de uitgevoerde locatiebezoeken ten behoeve van het nadere soortenonderzoek.

Datum	Tijdstip	Type onderzoek	Weersomstandigheden
23-3-2022	10.00 – 11.30 uur	Broedvogelonderzoek	15 °C, helder, droog en weinig wind
11-4-2022	13.30 – 15.45 uur	Broedvogelonderzoek	13 °C, licht bewolkt, droog en weinig wind
4-5-2022	13.00 – 16.00 uur	1 ^e ronde grote vos Broedvogelonderzoek 2 ^e ronde grote vos Plaatsen onderzoeksmateriaal marters 1 ^e controle ringslang	14 °C, half bewolkt, droog en weinig wind
17-5-2022	21.00 – 0.00 uur	Vleermuizen Zomer- en kraamverblijfplaatsen Vliegroutes	19 °C, licht bewolkt, droog en windstil
20-5-2022	10.00 – 14.00	Broedvogelonderzoek 3 ^e ronde grote vos Controle onderzoeksmateriaal marters 2 ^e controle ringslang	16 °C, bewolkt, droog en weinig wind
3-6-2022	10.00 – 14.00	Controle onderzoeksmateriaal marters 3 ^e controle ringslang	20 °C, bewolkt, droog en matige wind
6-6-2022	2.45 – 5.30 uur	Vleermuizen Zomer- en kraamverblijfplaatsen	14 °C, bewolkt, droog en matige wind
16-6-2022	10.00 – 14.00	Ophalen onderzoeksmateriaal marters 4 ^e controle ringslang	22 °C, half bewolkt, droog en weinig wind
18-8-2022	3.30 – 6.30 uur	Vleermuizen Paar- en zwermplaatsen Vliegroutes	17 °C, licht bewolkt, droog en windstil
7-9-2022	22.00 – 00.00 uur	Vleermuizen Paar- en zwermplaatsen	23 °C, bewolkt, neerslag aan het einde van de ronde en weinig wind

Vleermuisonderzoek

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd conform het landelijke Vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakbe- raad, 2020). In het vleermuisprotocol is beschreven waar een vleermuisonderzoek (minimaal) aan moet voldoen om het gebruik van een (vaste) verblijfplaats door vleermuizen vast te kunnen stellen. Op basis van de uitgevoerde quickscan verwachten we de mogelijke aanwezigheid van verblijfplaatsen van rosse vleermuis en ruige dwergvleermuis. Op basis van de aanwezige lijnvormige elementen kan ook de aanwe- zigheid van een vliegroute niet worden uitgesloten.

Verblijfplaatsen

In deze situatie dienen vier nachtelijke bezoeken te worden uitgevoerd gericht op de aanwezigheid van verblijfplaatsen. Specifiek gaat het om twee nachtelijke bezoeken in de periode half mei - half juli 2022 (waarvan één ronde in juni) gericht op kraam- en zomerverblijfplaatsen en twee nachtelijke bezoeken in de periode half augustus tot eind september 2022 gericht op baltslocaties, paarverblijfplaatsen en zwermplaatsen. Tussen de individuele bezoeken dienen conform vleermuisprotocol minimaal 20 dagen te zitten. De uitgevoerde bezoeken worden weergegeven in tabel 2.1. Tijdens de onderzoeksronde van 7 september begon het aan het einde van de ronde te regenen, daarom heeft een vijfde bezoek plaatsge- vonden.

In het vleermuisprotocol is de vuistregel opgenomen dat een onderzoeker 75% van het onderzoeksgebied moet overzien om te kunnen zien waar vleermuizen in- of uitvliegen. In deze situatie is de inzet van één persoon voldoende. In het kader van veiligheid zijn alle bezoeken door twee ecologen van Ecogroen uit- gevoerd of gecombineerd met het vliegroute onderzoek. Tijdens de onderzoeken is gebruik gemaakt van een batdetector en zaklamp. Met een batdetector zijn vrijwel alle vleermuissoorten op naam te brengen.

Vliegroute

Het onderzoek naar deze vliegroute wordt conform het vleermuisprotocol 2021 (Vleermuisvakbe- raad, 2020) uitgevoerd. Het protocol stelt dat twee bezoeken noodzakelijk zijn in de periode tussen 15 april en 15 september. Tussen de rondes dient tenminste acht weken te zitten. De rondes worden uitgevoerd bij geschikte weersomstandigheden: tenminste 12 graden, maximaal windkracht 5 en geen neerslag. De de- tails van de uitgevoerde bezoeken worden weergegeven in tabel 2.1. Het onderzoek naar vliegroutes is uitgevoerd door één persoon. De bezoeken zijn gecombineerd met het onderzoek naar verblijfplaatsen.

Onderzoek naar boommarter en kleine marterachtigen

De inspanning voor het onderzoek naar boommarter en kleine marterachtigen is gebaseerd op de soor- tenstandaard van de provincie Overijssel (provincie Overijssel, 2021), de Handreiking kleine marterachtigen van de provincie Noord-Brabant (provincie Noord-Brabant, 2017) en de Toelichting beleid kleine mar- terachtigen van de provincie Flevoland (provincie Flevoland, 2021). Het onderzoek beslaat zes weken in de periode maart tot en met september. Van deze zes weken vallen tenminste vier weken in de periode mei tot en met september.

Op 3 mei 2022 zijn 2 Kuiperscam (halfopen cameraopstelling), 1 losse wildcamera en 1 mostela in het plangebied geplaatst. De veldmaterialen zijn gedurende zes weken verspreid over het onderzoeksgebied ingezet (figuur 2.1). Om de twee weken zijn de camera's gecontroleerd en is het lokstof ververst (tabel

2.1). Als lokstof is afwisselend gebruik gemaakt van ansjovis, gemalen muis en pindakaas. Om de trefkans van aanwezige marters te vergroten zijn de mostela en 1 Kuiperscam eenmalig verplaatst.

Wildcamera

Wildcamera's zijn uitgerust met een bewegingssensor, wanneer beweging wordt gedetecteerd worden meerdere foto's achter elkaar gemaakt. Deze methode is gericht op de detectie van bunzing en boom-marter. Bij de camera is lokstof geplaatst.

Mostela

Dit is een onderzoekskist met een opening waar een cameraopstelling en lokstof in zijn bevestigd. Deze methode is gericht op de detectie van wezel en hermelijn.

Kuiperscam

Dit is een buisvormige opstelling waarbij voorin een lokstof is geplaatst en achterin de camera is geplaatst. Deze methode is gericht op de detectie van boommarter, bunzing, hermelijn en wezel.

Figuur 2.1 Locaties geplaatste onderzoeksmaterialen marteronderzoek. 1 vaste camera (rond, geel), 2 kuiperscams (driehoek, oranje) en 1 mostela (ster, rood). Bron achtergrond: PDOK.

Onderzoek naar jaarrond beschermde nesten

Het onderzoek naar de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten is gebaseerd op het Kennisdokument Buizerd (Bij12, 2017). Hiervoor zijn vier bezoeken uitgevoerd in de periode van maart tot en met

half mei (tabel 2.1). Tussen de bezoeken zitten tenminste tien dagen. De inventarisaties zijn uitgevoerd bij geschikte weersomstandigheden (droog, geen harde wind).

Onderzoek naar ringslang

Onderzoek naar ringslang is gebaseerd op het soortinventarisatieprotocol van het Netwerk Groene Bureaus (Netwerk Groene Bureaus, 2017). Hiervoor zijn vier bezoeken uitgevoerd in de periode van april tot en met september 2022 (tabel 2.1). Bezoeken hebben plaatsgevonden tijdens geschikte weeromstandigheden (zonnig weer met nog lage temperatuur circa 15 °C of op een warme dag na een koude periode). Het onderzoek naar ringslang heeft op zicht plaatsgevonden waarbij gezocht is naar zonnende individuen. Ook is onder voor ringslang geschikte structuren gezocht naar aanwezige individuen. Tussen het eerste en laatste bezoek zit tenminste één maand.

Onderzoek naar grote vos

Voor het onderzoek naar grote vos zijn geen onderzoeksprotocollen vastgesteld. We baseren ons onderzoek op literatuur van deze soort en *expert judgement* van onze deskundigen. Om aanwezigheid vast te kunnen stellen, zijn twee locatiebezoeken uitgevoerd, daarnaast is tijdens alle overige bezoeken ook gelet op de aanwezigheid van grote vos. Het eerste bezoek is begin april uitgevoerd, ten behoeve van de aanwezigheid van imago's (overwintering) en het tweede bezoek in mei, gericht op de aanwezigheid van (vraatsporen van) rupsen (voortplanting). De bezoeken worden weergegeven in tabel 2.1.

Status natuurtoets

Nu alle nadere soortgerichte onderzoeken voltooid zijn en verwerkt zijn in het rapport van de quickscan natuurtoets is de natuurtoets compleet. De rapportage krijgt daarmee de status Natuurtoets.

3. Gebiedsbescherming

3.1 Natura 2000

Het plangebied ligt op circa 900 meter van Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen (figuur 3.1), dit betreft een Vogelrichtlijngebied (VR). Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied met stikstofgevoelig habitat of leefgebieden betreft het Naardermeer op circa 17,7 kilometer afstand, dit betreft een Vogelrichtlijn + Habitatrichtlijngebied (VR+HR). Vanwege de afstand en tussenliggende infrastructuur en bosschages sluiten wij negatieve gevolgen van het initiatief op de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden op voorhand met zekerheid uit, met uitzondering van gevolgen door stikstofdepositie.

Figuur 3.1 Ligging plangebied (rood omlijnd, bij rode pijl) ten opzichte van Natura 2000-gebied (VR in blauw, HR in geel, VR+HR in groen) en stikstofgevoelig habitat (rood gearceerd). Bron achtergrond: PDOK.

Stikstof

Mogelijke gevolgen voor instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden kunnen optreden door een toename van stikstofdepositie op hiervoor gevoelige habitats en leefgebieden van soorten. Per 1 juli 2021 is de Wet stikstofreductie en natuurverbetering (Wsn) in werking getreden. Door het in werking treden van deze wet werden gevolgen van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden veroorzaakt door bouwactiviteiten (aanlegfase) buiten beschouwing gelaten voor plannen en projecten. Op basis van de uitspraak van de Raad van State van 2 november 2022² is deze vrijstelling echter vervallen en moet de aanlegfase (weer) berekend worden. Dit betekent dat zowel de aanleg- als de gebruiksfase in kaart moet worden gebracht. In februari 2022 is de stikstofdepositie voor zowel de aanleg- als gebruiksfase reeds in kaart gebracht middels twee AERIUS-berekeningen.

² Raad van State 2 november 2022, ECLI:NL:RVS:2022:3159

Methode

AERIUS Calculator wordt in de Wet natuurbescherming verplicht voorgeschreven als rekeninstrument voor het vaststellen van de omvang van stikstofdepositie in Natura 2000-gebieden. De stikstofemissies zijn daarom in beeld gebracht aan de hand van twee eenvoudige berekeningen met het rekenmodel AERIUS (versie 2021).

Aanlegfase

Voor de aanlegfase van de uitbreiding van kliniek zijn stikstofemissies ten gevolge van de inzet van mobiele machines en verkeersbewegingen van belang.

Mobiele machines

Conform de AERIUS-instructie (BIJ12, 2022) is voor mobiele werktuigen de AUB-methode gehanteerd (zie kader 3.2). Het brandstofverbruik en verbruik van AdBlue is berekend op basis van het aantal draaiuren (zie kader 3.2 voor de gehanteerde formules). Het aantal draaiuren en het vermogen van de machine-inzet tijdens de bouwactiviteiten zijn gebaseerd op referentieprojecten.

Kader 3.2 Emissieberekening mobiele machines met de AUB-methode

Conform de instructie gegevensinvoer (BIJ12, 2022) is de AUB-methode gehanteerd voor het berekenen van emissies door het gebruik van mobiele machines. De AUB-methode hanteert in de basis vier parameters:

- 1) Combinatie van stage- en vermogensklasse;
- 2) Draaiuren (uur/jaar);
- 3) Brandstofverbruik (liter/jaar);
- 4) AdBlue-verbruik (liter/jaar).

Deze gegevens zijn per machine ingevoerd in AERIUS. Voor het berekenen van het brandstofverbruik en het AdBlue-verbruik zijn de volgende formules gehanteerd (op basis van: BIJ12, 2022).

Brandstofverbruik

$$LBPJ = (0,095 \cdot P_{\max} + 0,54) \cdot D$$

Met:

LBPJ	Brandstofverbruik (liter/jaar)
$P_{\max}$	Maximale vermogen van het werktuigen (kW)
D	Aantal draaiuren (uur/jaar)

AdBlue verbruik

$$\text{AdBlue} = \% \cdot LBPJ$$

Met:

AdBlue	Verbruik AdBlue (liter/jaar)
%	% van het totale brandstofverbruik, op basis van algemene getallen (Ligterink et al., 2021; BIJ12, 2022)
LBPJ	Brandstofverbruik (liter/jaar)

Verkeersbewegingen

Het aantal verkeersbewegingen tijdens de aanlegfase is gebaseerd op referentieprojecten.

Rekenjaar

De werkzaamheden worden in 2025 gestart. Daarom wordt het rekenjaar 2025 aangehouden.

Gebruiksfase

Voor de gebruiksfase van de uitbreiding van kliniek zijn stikstofemissies ten gevolge van verwarming en verkeersbewegingen van belang.

Verwarming

Voor de verwarming is uitgegaan van uitgangspunten die op 21 september 2021 zijn medegedeeld door Rijksvastgoedbedrijf.

Verkeersbewegingen

Voor de verkeersbewegingen zijn kengetallen van het CROW (2018) gehanteerd.

Rekenjaar

De bebouwing wordt in 2027 in gebruik genomen. Daarom wordt het rekenjaar 2027 aangehouden.

Uitgangspunten

Aanlegfase

Algemeen

- De uitbreiding van de kliniek bedraagt in totaal 5.088 m².
- De aanlegfase loopt over circa 24 maanden (op basis van referentieprojecten en in verhouding met de beoogde start van de gebruiksfase). Het maatgevende bouwjaar is het bouwjaar waarin de hoogste stikstofemissie wordt bereikt. Het maatgevende bouwjaar wordt gebruikt om het maximale effect als gevolg van de aanlegfase te berekenen. Er is ervan uitgegaan dat de te gebruiken machines evenredig verdeeld zijn over de tijd (50,0 : 50,0), mits het project binnen twee jaar wordt voltooid. In de berekening is daarom 50% van de totale stikstofemissie als gevolg van de aanlegfase gebruikt. Dit geldt voor zowel de inzet van de mobiele machines als de verkeersbewegingen.
- Voor het maatgevende bouwjaar is het rekenjaar 2025 aangehouden. Dit is een worstcase benadering omdat over de emissies over de jaren heen dalen. Als in 2025 geen toename van stikstofdepositie op Natura 2000-gebieden wordt berekend, dan zal er in 2026 ook geen toename van stikstofdepositie worden berekend.

Mobiele machines

- Er is aangenomen dat alle mobiele machines in 2014 of later zijn gebouwd, daarom wordt uitgegaan van de STAGE IV-klasse.
- Conform de Instructie gegevensinvoer voor AERIUS 2021 (BIJ12, 2022) zijn - waar van toepassing - standaardwaarden voor AdBlue-gebruik gehanteerd. Voor STAGE IV-machines komt het AdBlue-gebruik neer op 6% van het totale brandstofverbruik van een machine (BIJ12, 2022).
- De machine-inzet tijdens de aanlegfase is in tabel 3.1 weergegeven. In het tabel zijn alleen de waarden voor het maatgevende bouwjaar weergegeven.

Tabel 3.1 Invoergegevens mobiele machines die gebruikt worden tijdens de werkzaamheden. AERIUS laat alleen de invoer van hele waarden toe. Het brandstofverbruik is daarom worst case naar boven afgerond, het AdBlue-verbruik is worst case naar beneden afgerond.

Mobiele machine	Invoerklasse AERIUS	Max vermogen (kW)	Brandstofverbruik (liter/jr)	Draaiuren (uur/jr)	AdBlue (liter/jr)
Heimachine	STAGE IV, 2014-2018,>= 560kW, diesel, SCR: nee	560	5.482	102	nvt
Mini kraan	STAGE IV, 2014-2018,75-560kW, diesel, SCR: ja	89	1.215	135	72
Boor	STAGE IV, 2014-2018,<= 56kW, diesel, SCR: nee	36	254	64	nvt
Kraan	STAGE IV, 2014-2018,75-560kW, diesel, SCR: ja	270	16.657	636	999
Trilmachine	STAGE IV, 2014-2018,<= 56kW, diesel, SCR: nee	10	38	26	nvt
Vloeien anhydriet	STAGE IV, 2014-2018,<= 56kW, diesel, SCR: nee	33	142	39	nvt

Verkeersbewegingen

- Het aantal verkeersbewegingen is geschat op 0,25 auto's en busjes per m² voor de duur van de werkzaamheden, wat op basis van 5.088m² aan uitbreiding neerkomt op een totaal van 1.272,0 verkeersbewegingen (retour). Busjes vallen onder de categorie 'licht verkeer'. Daarnaast is 0,1 verkeersbeweging per m² ingecalculeerd voor zwaar vrachtverkeer. Dit komt neer op een totaal van 508,8 verkeersbewegingen voor zwaar vrachtverkeer. Ook hier wordt het maatgevende bouwjaar aangehouden. Daarom is in AERIUS 50% van de totale verkeersbewegingen ingevoerd. Dit komt neer op 636,0 verkeersbewegingen voor licht verkeer per jaar en 254,4 verkeersbewegingen voor zwaar vracht verkeer per jaar.
- Het verkeer tijdens de aanlegfase is ingetekend als lijnbron tot op de Stripheldenweg, richting de N702. Hier gaan de verkeersbewegingen op in het heersende verkeersbeeld (zie hieronder). Voor de lijnbron is de categorie 'Binnen bebouwde kom' en de standaardwaarden voor wegverkeerbronnen aangehouden. Bij de rijrichting is 'Beide richtingen' ingevoerd.
- Het verkeer gaat vanaf de Stripheldenweg op in het heersende verkeersbeeld (BIJ12, 2022):
 - Het verkeer onderscheidt zich door zijn snelheid en rij- en stopgedrag na 50 meter niet meer van het overige verkeer op deze weg;
 - De toename van de verkeersbewegingen is verwaarloosbaar en niet meer aan het plan toe te rekenen vanaf de Stripheldenweg³. Hierbij is een vuistregel van de MER-commissie gehanteerd dat 10% verandering niet aan het plan is toe te rekenen, gegeven de onzekerheden in verkeersmodellen. Deze onzekerheden zijn globaal 15-20% (Commissie voor de milieueffectrapportage, 2018).
- Conform de NSL-monitoringstool is op het traject geen sprake van stagnatie (Rijksoverheid, 2022). Daarom is geen filepercentage in AERIUS meegenomen.

³ De verkeersintensiteit op de Stripheldenweg bedraagt 5.288 mvt licht verkeer/etmaal en 32 mvt zwaar vrachtverkeer/etmaal (Rijksoverheid, 2022).

Gebruiksfas

Verwarming

- Rijksvastgoed stelt ten doel om de uitbreiding energieneutraal te verwarmen, bijvoorbeeld door middel van een warmtepomp (medegedeeld door Rijksvastgoedbedrijf op 21 september 2021). Er komen bij dergelijke energie neutrale verwarming geen stikstofemissies vrij. De manier van verwarmen is daarom niet meegenomen als stikstofbron in de berekening.

Verkeersbewegingen

- Voor de verkeersbewegingen is uitgegaan van een worstcasescenario met het hoogst maximale verkeersbewegingen per etmaal. Dit is gebaseerd op kengetallen van CROW (2018).
- Voor tbs-klinieken zijn geen specifieke kengetallen voor verkeersbewegingen bekend. Voor vergelijkbare functies, zoals een verpleeg- of verzorgingstehuis, zijn ook geen kengetallen voor verkeersbewegingen bekend. Omdat de patiënten zeer weinig bezoek krijgen en de uitbreiding ruimte biedt voor een toename van 60 à 70 personeelsleden (Rijksvastgoedbedrijf, d.d. 30 september 2021), is daarom uitgegaan van algemene kengetallen voor bedrijfsruimten met relatief veel personeel en weinig bezoekers: 'bedrijf arbeidsintensief/bezoekersextensief'.
- Het aantal verkeersbewegingen van personeel, bezoekers en leveranciers is geschat op 10,1 verkeersbewegingen (licht verkeer) per 100 m² bvo. Voor de uitbreiding van in totaal 5.088m² bvo worden dit 513,9 verkeersbewegingen per etmaal (retour). De volgende aannames zijn hiervoor gedaan: bedrijf arbeidsintensief/bezoekersextensief, sterk stedelijk⁴, rest bebouwde kom.
- Voor de overige uitgangspunten met betrekking tot de invoer in AERIUS en de bronkenmerken wordt verwezen naar de uitgangspunten bij de Aanlegfase: verkeersbewegingen.

Resultaten

Uit de berekening (met kenmerk RdX9VjAXD8dW van 18 februari 2022) volgt dat er als gevolg van de aanlegfase van de uitbreiding van de Oostvaarderskliniek geen toename van stikstofdepositie (0,00 mol/ha/jaar) plaatsvindt op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De output van de AERIUS-berekening is als bijlage toegevoegd (bijlage 1).

Uit de berekening (met kenmerk RgB18efu8kfa van 18 februari 2022) volgt dat er als gevolg van de gebruiksfase van de uitbreiding van de Oostvaarderskliniek geen toename van stikstofdepositie (0,00 mol/ha/jaar) plaatsvindt op stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. De output van de AERIUS-berekening is als bijlage toegevoegd (bijlage 2).

Conclusie

Tijdens de aanlegfase en de gebruiksfase vindt geen toename van stikstofdepositie plaats op hiervoor gevoelige habitats en leefgebieden van soorten binnen Natura 2000-gebieden. Significante negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden door stikstof zijn uitgesloten. Het plan is uitvoerbaar in het kader van de Wet natuurbescherming, onderdeel stikstof.

⁴ Op basis van Kerncijfers wijken en buurten 2020, te raadplegen op CBS.nl.

3.2 Natuurnetwerk Nederland (NNN)

Het plangebied ligt op circa 85 meter afstand van de begrenzing van het NNN, het betreft hier deelgebied Randzone Oostvaardersplassen (Kotterbos). Overige deelgebieden, zoals Randzone Oostvaardersplassen (Oostvaardersbos) of Oostvaardersplassen liggen op minimaal 1 kilometer (figuur 3.2) (op basis van Provincie Flevoland, 2021a). Met het initiatief wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan. Een nadere toetsing aan het Barro is aan de orde.

Voor nieuwe ontwikkelingen binnen het NNN, waarbij wordt afgeweken van het vigerende bestemmingsplan, geldt een 'nee, tenzij'-afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van het NNN niet toegestaan is. Tenzij er geen reële alternatieven zijn, er sprake is van groot openbaar belang, negatieve effecten zoveel mogelijk beperkt worden en overblijvende effecten zoveel mogelijk gecompenseerd worden. De voorgenomen plannen vinden niet plaats binnen het NNN van de provincie Flevoland.

In de provincie Flevoland geldt dat externe werking op het NNN ook getoetst moet worden (Omgevingsverordening Flevoland, artikel 7.5.1 – Provincie Flevoland, 2021b). Dit houdt in dat voor ontwikkelingen in gebieden buiten - maar op korte afstand van - het NNN ook gewaarborgd dient te worden dat een plan de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet aantast. De mogelijke gevolgen van het plan voor het NNN zijn daarom inzichtelijk gemaakt.

Figuur 3.2 Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van Natuurnetwerk Nederland (geel). Bron achtergrond: PDOK.

Wezenlijke kenmerken en waarden

Initiatieven mogen niet leiden tot een per saldo significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN, of tot een significante vermindering van de oppervlakte van die gebieden, of van de samenhang tussen die gebieden. Door de provincie zijn per (deel)gebied specifieke wezenlijke kenmerken en waarden vastgelegd (Provincie Flevoland, 2021a&b).

Voor het oostelijk gelegen deelgebied Randzone Oostvaardersplassen (Kotterbos) (> 85 meter) betreffen de wezenlijke kenmerken en waarden: een verbindingzone voor bosgebonden soorten, kerngebied voor bos- en struweelvogels en andere bosgebonden soorten, een overgangszone tussen Oostvaardersplassen en omliggend gebied en leefgebied voor ringslang en bever (zie ook bijlage 3).

Overige deelgebieden liggen op minimaal 1 kilometer afstand. Door de grote afstand, tussenliggende bebouwing, infrastructuur en bosschages is aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van deze deelgebieden niet aan de orde.

Effectbeoordeling

Het initiatief vindt buiten het NNN plaats. Er is zodoende geen sprake van oppervlaktevermindering of aantasting van samenhang van het bestaande NNN.

Naar aanleiding van de plannen zal het terrein van de Oostvaarderskliniek worden uitgebreid waarbij een muur wordt gerealiseerd waarop lichtmasten worden toegepast ten behoeve van de veiligheid. Gedurende de aanlegfase is sprake van tijdelijke verstoringseffecten. Tijdens de gebruiksfase is uitstraling van verlichting, evenals optische verstoring richting het NNN te verwachten. Er is echter sprake van bestaande verstoring door licht, geluid en optische aanwezigheid van verkeer op de tussenliggende Buitenring (N702). Verstoring door licht, geluid en optische aanwezigheid wordt gedempt door bovengenoemde verstoringbron en door opgaande bosschages op de rand van het NNN (langs de Buitenring). De tijdelijke werkzaamheden en het gebruik van de uitbreiding van de Oostvaarderskliniek leiden niet tot een significante aantasting van de bovengenoemde wezenlijke kenmerken en waarden. Er is geen sprake van significante aantasting van het NNN in de provincie Flevoland.

Vervolgstappen ten aanzien van het NNN zijn niet aan de orde. Wel wordt in het kader van de zorgplicht geadviseerd om uitstraling van verlichting naar de omgeving (en het NNN) zoveel mogelijk te beperken. Dit kan bijvoorbeeld door de verlichting enkel op de muur en aanliggend pad te richten.

4. Soortbescherming

4.1 Flora

Binnen het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van beschermde vaatplanten van de Habitatrictlijn, Verdragen van Bern en Bonn (Art. 3.5 Wnb) en Andere soorten (art. 3.10 Wnb) (NDFF, 2021). Op 1 kilometer ten noordwesten is een waarneming bekend van wilde ridderspoor (NDFF, 2021).

Wilde ridderspoor is te vinden op matig voedselrijke kalkhoudende zandige klei in wintergraanakkers en op ruderaal omgewerkte terreinen op kalkgrond (FLORON, 2021). Het plangebied bestaat uit een bos met jonge bomen en voedselrijke ondergroei. Er groeien onder andere hazelaar, gewone en peterselievlier, gewone es, populier en eik. Op basis van bekende verspreidingsgegevens en het ontbreken van geschikt habitat wordt de aanwezigheid van wilde ridderspoor in het plangebied uitgesloten. Ook andere beschermde soorten flora worden op basis van het aanwezige (voedselrijke) habitat uitgesloten.

4.2 Zoogdieren

Zoogdieren van de Habitatrictlijn en de Verdragen van Bern en Bonn (art. 3.5 Wnb)

Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 4.1). Hieronder worden deze onderdelen nader beschreven. In de omgeving zijn waarnemingen bekend van gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis, laatvlieger, meervleermuis en rosse vleermuis (NDFF, 2021). Waarnemingen betreffen verblijfplaatsen van gewone en ruige dwergvleermuizen in de woonwijk ten zuiden/westen. Overige soorten zijn foeragerend en/of dood aangetroffen in de omgeving van het plangebied.

Kader 4.1 Vleermuizen

Verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen kunnen zich bevinden in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamverblijven / zomerverblijven, baltslocaties / paarverblijven en winterverblijven. Verstoring, beschadiging, vernietiging of het verwijderen van deze verblijfplaatsen is verboden.

Vliegroutes

Voor oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaatsen en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jarenlang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Foerageergebieden

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Wet natuurbescherming echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

Verblijfplaatsen

De huidige muur rondom de Oostvaarderskliniek bestaat uit beton zonder voor vleermuizen geschikte invliegopeningen. Binnen het te ontwikkelen gebied ontbreekt het aan bebouwing. Hierdoor is de aanwezigheid van verblijfplaatsen van gebouwbewonende soorten vleermuizen uitgesloten.

Tijdens het quickscan-locatiebezoek zijn de bomen ter plaatse van de uitbreiding geïnspecteerd op aanwezigheid van holtes. Deze zijn tijdens het veldbezoek niet aangetroffen. Het veldbezoek heeft echter plaatsgevonden terwijl er nog bladeren aan de bomen aanwezig waren. Hierdoor kon de aanwezigheid van voor vleermuizen geschikte holtes in bomen binnen het terrein van de uitbreiding en in de directe omgeving van het plangebied niet worden uitgesloten.

Voor de plannen wordt aanwezige houtopstand gekapt. Daarnaast worden lichtmasten geplaatst op de nieuwe buitenmuur. Hierdoor is het aantasten of verstoren van verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen binnen en in de omgeving van het plangebied op voorhand niet uit te sluiten. Om dit uit te wijzen, is op het moment dat de bladeren van de bomen waren gevallen een controle uitgevoerd op voor vleermuizen geschikte boomholtes binnen de invloedssfeer van de plannen. Tijdens deze controle zijn twee geschikte holtes aangetroffen binnen het plangebied en één geschikte holte vlak daar buiten (figuur 4.1).

Figuur 4.1 Aangetroffen holtebomen (groene stippen) binnen de invloedssfeer van de geplande werkzaamheden. Bron achtergrond: PDOK.

Om het gebruik van de holtes in kaart te brengen, heeft onderzoek plaatsgevonden in de periode van mei tot en met september 2022. Hierbij zijn vier nachtelijke bezoeken uitgevoerd. Tijdens geen van deze bezoeken zijn vleermuizen aangetroffen die interactie hadden met de aanwezige boomholtes. In de nieuwbouwwijk ten zuidwesten van het onderzoeksgebied is een baltsende gewone dwergvleermuis aangetroffen, ter hoogte van de parkeerplaats. De aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen binnen de invloedsfeer van de geplande ontwikkeling is uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet aan de orde.

In het kader van veiligheid wordt het gebied rondom de Oostvaarderskliniek verlicht (figuur 4.2). Tijdens het onderzoek naar vleermuizen viel op dat vleermuizen deze verlichte zone mijden.

Figuur 4.2 Impressie van de 's nachts verlichte zone rondom de Oostvaarderkliniek. Bron foto: Ecogroen, 2022.

Vliegroutes

Op de buitenmuur van de huidige Oostvaarderskliniek staan hoge lichtmasten. Door de aanwezige lichtverstoreng werd de aanwezigheid van een vliegroute direct rondom het huidige terrein van de Oostvaarderskliniek niet verwacht. De bomen en bosranden langs de Buitenring (N702) ten noorden kunnen mogelijk wel dienst doen als vliegroute voor vleermuizen tussen foerageergebied en verblijfplaatsen (figuur 4.3). Het is nog onduidelijk of de aanwezige lijnvormige structuren worden behouden en uitstraling van verlichting naar deze bosranden/bomenrijen kan worden voorkomen. Om die reden is nader onderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van een vliegroutes van vleermuizen binnen de invloedsfeer van de ontwikkeling.

Figuur 4.3 Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van potentiële vliegroute van vleermuizen (gele lijn). Bron achtergrond: PDOK.

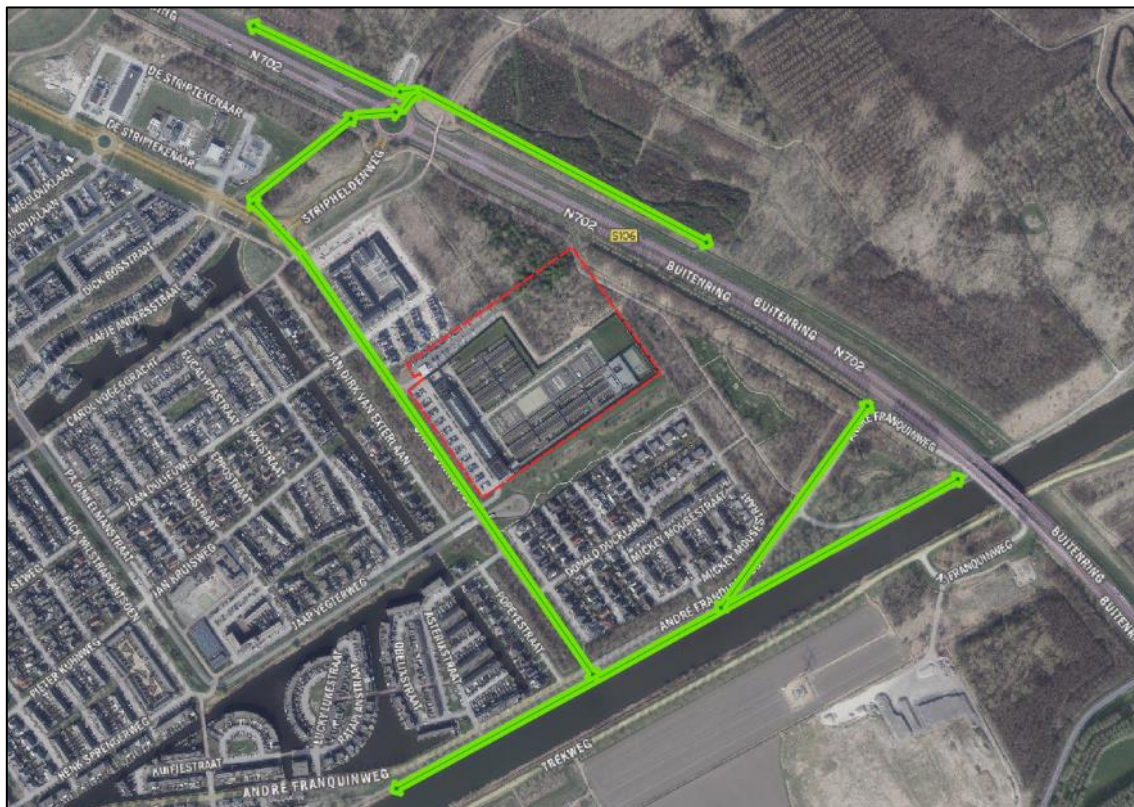
Tijdens het vleermuisonderzoek is een vliegroute aangetroffen van gewone dwergvleermuis (figuur 4.4). De dieren kwamen vanaf het zuidwesten uit de woonwijk en vlogen tussen de bomen en over het struweel langs het fietspad richting het noorden en oosten verder. Tijdens het eerste vleermuisbezoek zijn in totaal 25 tot 30 dieren waargenomen die gebruik maakten van de vliegroute. Bij het derde bezoek (augustus) zijn 10 tot 12 dieren waargenomen die gebruik maakten van de vliegroute. Verder zijn enkele overvliegende rosse vleermuizen waargenomen, maar deze maakten geen gebruik van in het plangebied aanwezige structuren.

De gewone dwergvleermuizen vlogen in de dekking en schaduw van de vegetatie aan de rand van de sterk verlichte zone. In de toekomstige situatie wordt de omheining inclusief verlichting verplaatst tot de randen van het plangebied. Ten westen is voldoende groen aanwezig om in een alternatieve route te kunnen voorzien, maar ten noorden kan tussen het plangebied en de ten noorden gelegen weg geen onverlichte zone worden gegarandeerd (zie rode ster, figuur 4.4).

Figuur 4.4 Tijdens het onderzoek naar vleermuizen aangetroffen vliegroute van gewone dwergvleermuis (oranje lijn), langs de rand van het plangebied (rood omlijnd). De locatie waar de vliegroute in het gebied komt bij uitvoering van de plannen wordt weergegeven met een rode ster. Bron achtergrond: PDOK.

Vanaf de woonwijk zijn meerdere alternatieve groenstructuren die gebruikt kunnen worden als vliegroute, zoals het groen ten westen van het plangebied, het groen langs de watergang langs de Carl Barksweg, het groen langs de vaart ten oosten en het groen langs de Stripheldenweg en de Buitenring ten noorden. Hierdoor is geen sprake van een essentiële vliegroute voor gewone dwergvleermuis. Vervolgstappen in dit kader zijn niet noodzakelijk.

Figuur 4.5 Alternatieve vliegroutes (groene lijnen) rondom het plangebied (rood omlijnd) voor gewone dwergvleermuis. Bron achtergrond: PDOK.

In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om maatregelen te treffen om de bestaande vliegroute (figuur 4.4) te behouden. Toe te passen maatregelen betreffen:

- Het aanplanten van extra groen ten noorden van het plangebied om voldoende dekking te realiseren.
- Natuurvriendelijke verlichtingskleur toepassen (amberkleurig of golflengte tenminste >590 nm).
- Onnodige uitstraling van verlichting voorkomen naar de noordelijk gelegen bosrand door het toepassen van afgekapte armaturen.

De maatregelen zijn met name van belang in de actieve periode van vleermuizen - van april tot en met november. Geadviseerd wordt om maatregelen op te nemen in een lichtplan en af te stemmen met een ter zake kundige op het gebied van vleermuizen.

Foerageergebieden

Het te ontwikkelen gebied bestaat grotendeels uit bos. Het bos, de bosranden en aanwezige opgaande groenstructuren kunnen dienstdoen als foerageergebied voor vleermuizen. Tijdens het vleermuisonderzoek zijn enkele vleermuizen foeragerend waargenomen, waaronder gewone dwergvleermuizen en ruige dwergvleermuis.

Door uitvoering van het bestemmingsplan gaat een deel van dit geschikte foerageergebied verloren. In de omgeving zijn echter verschillende alternatieve foerageergebieden aanwezig, zoals het ten oosten

gelegen park, ten westen en zuiden gelegen watergangen en het ten noordoosten gelegen Kotterbos. Naar aanleiding van de geplande kapwerkzaamheden zal hierdoor geen sprake zijn van aantasting van essentieel foerageergebied. Vervolgstappen in dit kader zijn niet aan de orde.

Bever en otter

In de omgeving van het plangebied zijn verschillende waarnemingen van bever bekend, zowel van individuen als van sporen (NDFF, 2021). De waarnemingen liggen met name langs de ten zuiden gelegen vaart op 340 meter van de Oostvaarderskliniek. Van otter liggen enkele waarnemingen op tenminste 300 meter ten zuiden en ten oosten van het plangebied, langs de vaart.

Bever komt voor in overgangsgebieden tussen land en water, zoals in moerassen of in oeverzones van beken, rivieren en meren. Ze hebben geen voorkeur voor stilstaand of stromend water, het water dient wel minimaal 50 centimeter diep te zijn. Het territorium van een bever bestaat uit 100 meter tot drie kilometer oever. De verblijfplaats (burcht) bestaat uit een langs de oever gegraven hol. De ingang hiervan ligt meestal onder de waterlijn. De verblijfplaatsen in de burcht liggen in het droge deel van de oever (Zoogdierverseniging, 2021).

De otter leeft in oeverzones van schoon en zoet water. Belangrijk is dat er voldoende dekking en rust is. Otters zijn te vinden in allerlei stromende wateren, zoals meren, plassen rivieren, kanalen, beken en moerassen. Rustplaatsen van otters bevinden zich op de oever tussen dichte vegetaties, zoals riet, maar kunnen zich ook in hopen bevinden. Verblijfplaatsen kunnen per dag verschillen. In totaal kan een leefgebied van de otter 1 tot 40 kilometer oeverlengte of enkele tientallen km² moerasgebied in beslag nemen (Zoogdierverseniging, 2021).

Binnen het te ontwikkelen gebied zijn enkele kleine slootjes met rietvegetatie aanwezig, maar ontbreekt het aan watergangen met voldoende diepte en breedte die geschikt zijn voor bever of otter. Tijdens het locatiebezoek zijn ook geen sporen (zoals knaagsporen, prenten en uitwerpselen) aangetroffen. Om die reden wordt de aanwezigheid van bever en otter binnen het plangebied uitgesloten. Vervolgstappen in dit kader zijn niet aan de orde.

Overige zoogdieren van de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn

Vaste verblijfplaatsen van grondgebonden zoogdieren die zijn opgenomen in de Habitatrichtlijn en de Verdragen van Bern en Bonn zijn niet aangetroffen en worden op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) niet verwacht in het plangebied. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Andere zoogdieren (art. 3.10 Wnb, niet vrijgesteld in de provincie Flevoland)

Kleine marterachtigen

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van de kleine marterachtigen bunzing, wezel en hermelijn. Waarnemingen van bunzing zijn bekend op 450 meter ten westen van het plangebied. Het betreffen een dood en een levend exemplaar. Waarnemingen van wezel zijn bekend op 900 meter ten noorden (langs de Buitenring) en op 1,7 kilometer ten westen van het plangebied. Dichtstbijzijnde waarnemingen van hermelijn liggen op 2,2 kilometer ten noordwesten (NDFF, 2021).

De bunzing komt met name voor in kleinschalig landschap met voldoende schuilmogelijkheden en oppervlaktewater in de buurt. Dit kunnen oeverbegroeiingen, droge sloten, heggen, houtwallen, bosranden en akkerranden zijn. De soort komt ook voor in vrij open terreinen, zoals weidegebieden met sloten. Bunzing foerageert overal in het leefgebied, met name op kleine dierlijke prooien, zoals kikkers, kleine vogels en muizen. De grootte van een leefgebied (territorium) is afhankelijk van het voedselaanbod: in streken met weinig prooien zal het leefgebied groter zijn. Het territorium van de bunzing kan variëren van 8 tot 1.000 hectare. Verblijfplaatsen van bunzing zijn divers. Ze maken gebruik van zelf gegraven of verlaten holen (bijvoorbeeld van konijn), holtes van bomen en zijn te vinden onder steenhopen en in houtmijten of opslag van hooi op erven (Zoogdiervereniging, 2021).

De hermelijn komt in vele habitats voor, zowel in open terrein als in bossen en houtwallen. Voorwaarde is dat er voldoende dekking (heggen, muurtjes, oevervegetatie) aanwezig is. De hermelijn is een carnivoor die voornamelijk op kleine zoogdieren (o.a. woelmuizen, ratten en konijnen), maar ook op vogels jaagt. De soort verplaatst zich via lijnvormige elementen die dekking bieden. De hermelijn leeft solitair in territoria van tussen de 4 en 50 hectare groot. Verblijfplaatsen bevinden zich doorgaans in holen, meestal een oud hol van mol of konijn (Zoogdiervereniging, 2021).

Wezels leven bij voorkeur in open, droog natuur- en cultuurlandschap, en komen in veel verschillende biotopen voor (o.a. bossen, weide- en akkerland). Meestal in droger gebied dan de hermelijn. Ze zoeken dekking in onder andere bosschages, houtstapels of heggen. In het leefgebied foerageren ze vooral op woelmuizen, maar ook op allerlei andere dierlijke prooien. Het leefgebied is tot 25 hectare groot. Wezels doorkruisen hun leefgebied regelmatig en slapen op verschillende rustplaatsen in dat gebied. Verblijfplaatsen bevinden zich vaak in oude holen van muizen, ratten en konijnen (Zoogdiervereniging, 2021).

Het te ontwikkelen terrein bestaat uit bosgebied met ondergroei en een strooisellaag. Hiertussen konden verblijfplaatsen van bunzing, hermelijn en wezel niet worden uitgesloten. Ten behoeve van de plannen zal het bosperceel in zijn geheel gekapt gaan worden en zal de grond omheind en bebouwd worden. Hierdoor zouden verblijfplaatsen en foerageergebied van kleine marterachtigen mogelijk verloren gaan.

Om de aanwezigheid van kleine marterachtigen in kaart te brengen is daarom nader onderzoek uitgevoerd. Op de meest potentierijke delen in het onderzoeksgebied zijn onderzoeksmaterialen opgesteld. Dit betreffen looppaden en potentiële verblijfplaatsen. Tijdens het onderzoek naar kleine marterachtigen zijn echter geen waarnemingen gedaan van individuen of sporen van bunzing, hermelijn of wezel. Aanwezigheid van verblijfplaatsen van deze soorten wordt op basis van het aanvullende onderzoek binnen het plangebied uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van kleine marterachtigen zijn niet aan de orde.

Boommarter

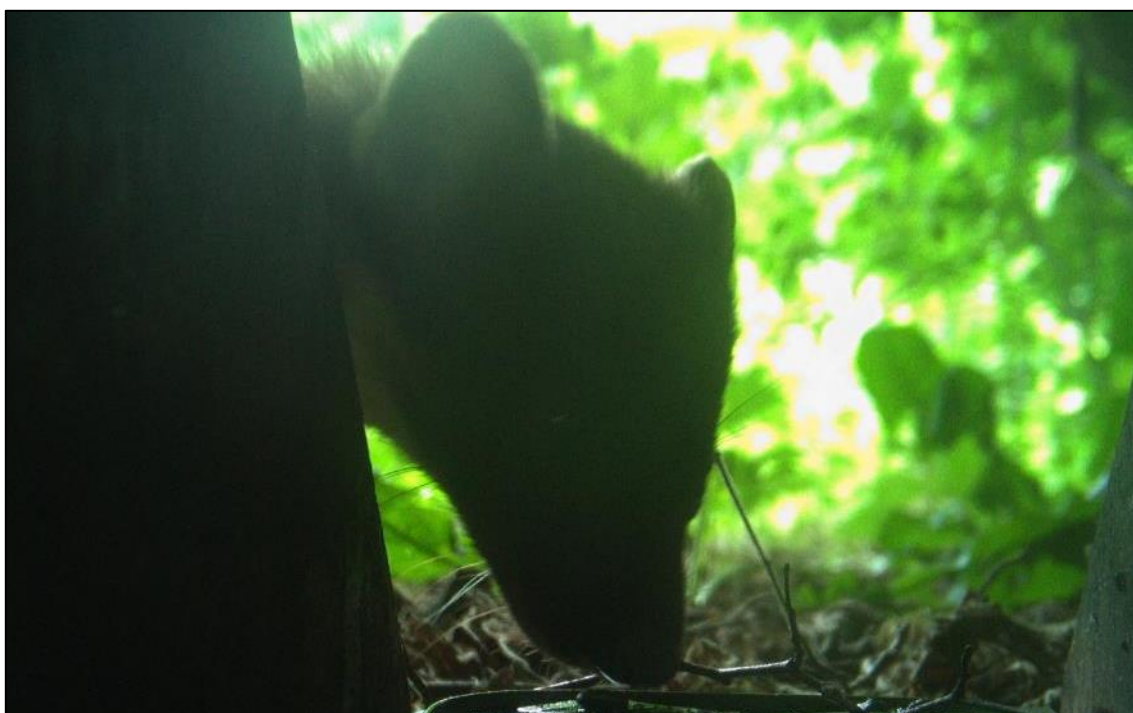
Waarnemingen van boommarter in de omgeving van het plangebied betreffen met name verkeersslachtoffers langs de ten zuiden gelegen A6, op 900 meter afstand. Hier zijn in totaal zeven verkeersslachtoffers bekend. Daarnaast is één waarneming bekend op 700 meter afstand ten oosten van het plangebied, aan de overzijde van de Buitenring in het Kotterbos (NDFF, 2021).

Boommarter is een typische soort van grotere aaneengesloten bosgebieden van zowel naald- als loofbos. Verblijfplaatsen bevinden zich doorgaans in holtes van oude loofbomen, maar kunnen zich ook bevinden

in takkenhopen en (oude) konijnen- of vossenholen. Het foerageergebied van boommarters strekt zich verder uit dan alléén bosgebied. Bosrandstructuren en kleinere bosjes worden ook als foerageergebied gebruikt. 's Nachts worden soms afstanden van enkele kilometers afgelegd, mannetjes leggen soms tot meer dan 10 kilometer af (Zoogdiervereniging, 2021).

Binnen het plangebied zijn tijdens het locatiebezoek geen holtes in bomen aangetroffen. Het bezoek heeft echter plaatsgevonden terwijl bladeren nog aan de bomen zaten, waardoor de aanwezigheid van holtes niet met zekerheid konden worden uitgesloten. Tijdens het veldbezoek zijn wel enkele konijnenholen aangetroffen. Door de dichte ondergroei en aanwezigheid van mogelijke takkenhopen binnen het plangebied kunnen verblijfplaatsen op de grond niet worden uitgesloten. Omdat ook grote vogelnesten als vaste verblijfplaats worden gebruikt, kan ook het potentiële havik/buizerdnest in gebruik zijn door boommarter.

Om het gebruik van het onderzoeksgebied door boommarter in kaart te brengen is nader onderzoek uitgevoerd. Hierbij is boommarter tweemaal op camera waargenomen in het gebied over een periode van zes weken (figuur 4.6). Het betrof een mannelijk exemplaar. Tijdens het onderzoek zijn geen sporen van boommarter aangetroffen die wijzen op een verblijfplaats binnen het onderzoeksgebied (latrine, krabsporen op bomen of prooinesten). Het vogelnest dat tijdens de quickscan is aangetroffen is beschadigd (mogelijk door een storm) en daardoor ongeschikt als verblijfplaats. Op basis van de beperkte waarnemingen en de afwezigheid van bewoningssporen wordt verondersteld dat boommarter geen vaste verblijfplaats heeft binnen het onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied maakt wel onderdeel uit van zijn leefgebied. Door de aanwezigheid van voldoende geschikt alternatief leefgebied gaat bij uitvoering van de plannen geen essentieel leefgebied verloren. Vervolgstappen ten aanzien van boommarter zijn niet noodzakelijk.

Figuur 4.6 Waarneming van boommarter binnen het onderzoeksgebied. Bron: Ecogroen, 2022.

Overige andere zoogdieren (artikel 3.10, niet vrijgesteld in de provincie Flevoland)

Vaste verblijfplaatsen van overige nationaal beschermde zoogdieren van niet-vrijgestelde soorten in de provincie Flevoland, zoals waterspitsmuis en das zijn niet aangetroffen en worden op basis van het veldbezoek, terreinkenmerken en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) niet verwacht in het plangebied. Vervolgstappen voor deze soorten zijn niet aan de orde.

Andere zoogdieren (Wnb art. 3.10, vrijgesteld in de provincie Flevoland)

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van algemene zoogdiersoorten, zoals egel, bosmuis en rosse woelmuis aanwezig of te verwachten. Voor deze soorten (en andere soorten uit deze categorie) geldt in de provincie Flevoland een vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Wet natuurbescherming bij ruimtelijke ontwikkelingen. Hierdoor is het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (Wnb artikel 1.11, zie ook paragraaf 2.1 en 4.7). In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd werkzaamheden in één richting uit te voeren in de periode van september tot en met april (buiten de voortplantingsperiode van egel). Door in één richting te werken krijgen dieren de kans om het plangebied op eigen kracht te verlaten.

4.3 Vogels

Bij vogels wordt onderscheid gemaakt in twee categorieën met een verschillend beschermingsregime. Van veel vogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Wet natuurbescherming verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 4.2).

Kader 4.2 Vogels waarvan de nesten jaarrond beschermd zijn

Onder jaarrond beschermde nesten van vogels wordt in de provincie Flevoland verstaan: in functie zijnde nesten van boerenzwaluw, bosuil, gierzwaluw, grote gele kwikstaart, huismus, kerkuil, ransuil, roek, slechtvalk, steenuil en torenvalk. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten in Flevoland jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit geldt voor blauwe reiger, boomvalk, buizerd, draaihal, groene specht, havik, huiszwaluw, ijsvogel, kleine bonte specht, middelste bonte specht, oehoe, oeverzwaluw, ooievaar, raaf, rode wouw, sperwer, spreeuw, tulpuit, wespandief, zeearend, zwarte specht en zwarte wouw.

Jaarrond beschermde nesten

Binnen de locatie waar de uitbreiding van het terrein is voorzien, is geen bebouwing aanwezig. De omheining van de Oostvaarderskliniek bestaat uit betonnen muren en is ongeschikt als nestlocatie voor soorten met een jaarrond beschermd nest. Nestlocaties van vogels met een jaarrond beschermd nest die in gebouwen broeden worden ter hoogte van de geplande uitbreiding uitgesloten.

Tijdens het locatiebezoek is in één van de bomen op circa 30 meter van het plangebied een groot nest aangetroffen dat mogelijk van een roofvogel is, zoals buizerd of havik (figuur 4.7). Bij uitvoering van de plannen gaat de boom met nest niet verloren. Wel kan verstoring van het nest optreden, doordat het nest binnen de verstoringafstand van buizerd (75 meter) ligt en er in de definitieve situatie verlichting

wordt gebruikt die uitstraalt naar de omgeving. Om aan te tonen of het nest in gebruik is en door welke soort is nader onderzoek in het broedseizoen uitgevoerd conform het Kennisdocument buizerd (BIJ12, 2017).

Tijdens de eerste onderzoeksrond bleek het aangetroffen potentiële jaar rond beschermde nest beschadigd, waarschijnlijk door een februaristorm waardoor het onbruikbaar is geworden. Tijdens de onderzoeksrondes is gelet op eventuele uitbouw van het bestaande nest of de bouw van een nieuw nest binnen de invloedsfeer van de plannen. Het nest is tijdens het broedseizoen niet meer in gebruik genomen, ook heeft geen nieuwe nestbouw plaatsgevonden. Aan de overzijde van de N-weg ten noorden van het plangebied is een paartje buizerd waargenomen. Waarschijnlijk hebben zij in het daar aanwezige bos een nestplaats. Deze ligt buiten de invloedsfeer van de werkzaamheden. Vervolgstappen in het kader van jaar rond beschermde nesten zijn niet aan de orde.

Figuur 4.7 Locatie aangetroffen nest mogelijk van buizerd of havik (groene stip) ten opzichte van het plangebied (rood omlijnd). Bron achtergrond: PDOK.

Overige vogels

Door de aanwezigheid van opgaand groen, zoals bomen en struiken, is binnen het plangebied broedbiotoop aanwezig voor algemene vogelsoorten zoals bijvoorbeeld houtduif, roodborst, merel, nachtegaal, tijtjaf en heggenmus. Tijdens het nader soortenonderzoek zijn meerdere broedende vogels aangetroffen. Binnen het onderzoeksgebied zijn tenminste zeven nestplaatsen van nachtegaal waargenomen. Nachtegaal is op de Rode Lijst opgenomen als kwetsbaar (Vogelbescherming, 2022), maar valt niet onder een aparte beschermingscategorie onder de Wnb. Ten noordwesten is een kraaiennest waargenomen op

tenminste 220 meter afstand van het plangebied. Dit nest ligt buiten de verstoringafstand van de geplande ontwikkeling.

Voor alle inheemse vogelsoorten geldt een verbod op handelingen die soorten, nesten, eieren of vaste rust- of verblijfplaatsen beschadigen of verstoren. Voor werkzaamheden met schadelijke effecten op broedvogels wordt veelal geen ontheffing verleend, omdat het uitvoeren van de werkzaamheden buiten het broedseizoen over het algemeen een goed alternatief vormt.

Voor het broedseizoen wordt geen standaard periode gehanteerd, omdat deze verschilt per soort en mede-afhankelijk is van het weer. In het algemeen wordt een broedseizoen aangehouden van 15 maart t/m 15 juli. Werkzaamheden die actief in gebruik zijnde nesten van vogels beschadigen, dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de te verwachte soorten mogelijk door werkzaamheden in elk geval op te starten na 15 november en voor 15 februari. Wanneer werkzaamheden buiten deze periode worden opgestart adviseren we om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole uit te voeren door een ter zake kundige.

Indien bij uitvoering van werkzaamheden in gebruik zijnde nesten van vogels worden aangetroffen, dienen de werkzaamheden direct te worden gestaakt. Vervolgens dient in overleg met de uitvoerder en een ecologisch toezichthouder bepaald hoe de werkzaamheden op een zorgvuldige wijze binnen de kaders van de Wet natuurbescherming kunnen worden uitgevoerd.

4.4 Reptielen

Ringslang

In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van ringslang (NDF, 2021). Waarnemingen zijn op circa 400 meter afstand gelegen, met name aan de overzijde van de Buitenring in het Kotterbos. Ook is een verkeersslachtoffer bekend op de Buitenring op één kilometer ten noordwesten van het plangebied.

De ringslang komt voor in waterrijke habitats, veelal op zandgronden en overgangen van zandgrond naar veen- of kleigebied. De soort jaagt onder andere in structuurrijke oeverbegroeiingen van meren, plassen en watergangen. Eieren worden in de zomer afgezet in composthoppen, bladhoppen en mestvaalten: plaatsen waarin broei plaatsvindt. Overwintering vindt plaats op droge plaatsen in hopen, compost- en bladhoppen, houtstapels, onder boomstammen en in dicht struweel (RAVON, 2021).

De locatie van de geplande uitbreiding bestaat uit bosgebied met een voedselrijke vegetatie met zonnige randen langs paden en bosranden. Het terrein is onder andere bereikbaar voor ringslangen uit het Kotterbos via de onderdoorgang van de Buitenring; langs de Kotterweg en de daar gelegen oeverzone. Op het terrein ontbreekt het aan geschikte broeihopen, waardoor voortplanting binnen het plangebied niet wordt verwacht. Het plangebied is mogelijk wel geschikt als rust- en verblijfplaats, en zou in de winter als winterverblijfplaats kunnen dienen. Op basis van de afstand tot bekende waarnemingen, de bereikbaarheid van het plangebied en de geschiktheid van het plangebied als verblijfplaats voor ringslang, kan de soort niet worden uitgesloten.

Naar aanleiding van de plannen gaat een deel van potentieel leefgebied voor ringslang verloren. Ook is het mogelijk dat verblijfplaatsen en exemplaren van ringslang verloren gaan. Nader onderzoek is noodzakelijk om de aanwezigheid van ringslang aan te tonen of uit te sluiten. Hiervoor zijn vier bezoeken in de periode van april tot en met september uitgevoerd conform het soorteninventarisatieprotocol (Netwerk Groene Bureaus, 2017).

Tijdens het nader onderzoek zijn geen ringslangen binnen het onderzoeksgebied waargenomen. Verblijfplaatsen van ringslang worden op basis van het aanvullende onderzoek binnen het plangebied uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van ringslang zijn niet aan de orde.

Overige soorten reptielen

Binnen en in de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van overige beschermde reptielen van de Habitatrichtlijn, Verdragen van Bern en Bonn (Art. 3.5 Wnb) en Andere soorten (art. 3.10 Wnb) (NDFF, 2021). Het plangebied bestaat uit een bos gebied met voedselrijke ondergroei van onder andere bramen en brandnetel. Binnen het plangebied ontbreekt het hierdoor aan geschikt habitat voor andere beschermde soorten reptielen. Op basis van het ontbreken van geschikt habitat en op basis van bekende verspreidingsgegevens wordt de aanwezigheid van overige beschermde soorten reptielen uitgesloten.

4.5 Vlinders

Grote vos

In de omgeving van het plangebied op 350 meter ten noorden, in het Kotterbos, zijn twee waarnemingen bekend van Grote Vos (NDFF, 2021).

De grote vos is een zeldzame vlinder die voornamelijk voorkomt op voedselarme zandgronden. De soort komt voor in vochtige, open bossen, bosranden, boomgaarden en andere plekken met grote vrijstaande bomen. De soort werd in Nederland met uitsterven bedreigd, maar lijkt zich hier weer te vestigen. De soort gebruikte met name iep en ook zoete kers en enkele wilgensoorten als waardplant, maar kan zich op allerlei zonnig staande loofbomen voortplanten. Grote vos overwintert als vlinder. Als winterschuilplaats worden plaatsen met oud hout, holle bomen of oude schuurtjes gebruikt. (Vlinderstichting, 2021).

Tijdens het eerste veldbezoek zijn in het plangebied enkele wilgen aangetroffen die als waardplant voor de soort kunnen dienen. Ten tijde van het locatiebezoek was er een dichte ondergroei van onder andere bramen aanwezig, waardoor niet met zekerheid kan worden gesteld of geschikte overwinteringslocaties, zoals stapels oud hout, aanwezig zijn. De aanwezigheid van grote vos kon binnen het plangebied niet worden uitgesloten.

Als onderdeel van de plannen gaat het bos waarin geschikt habitat voor grote vos aanwezig is verloren. Het betreft mogelijk voortplantingsgebied door de aanwezigheid van waardplanten en mogelijk overwinteringsgebied indien hiervoor geschikte houtstapels aanwezig zijn. Om het gebruik van het onderzoeksgebied door grote vos in kaart te brengen, is nader onderzoek uitgevoerd.

Tijdens geschikte weersomstandigheden is het onderzoeksgebied in het voorjaar onderzocht op de aanwezigheid van grote vos. Hierbij zijn geen imago's of (vraatsporen van) rupsen binnen het plangebied waargenomen. Aanwezigheid van grote vos wordt daarom uitgesloten. Vervolgstappen ten aanzien van grote vos zijn niet aan de orde.

Overige soorten vlinders

Binnen en in de omgeving van het plangebied zijn geen waarnemingen bekend van overige beschermde soorten vlinders van de Habitatrictlijn, Verdragen van Bern en Bonn (Art. 3.5 Wnb) en Andere soorten (art. 3.10 Wnb) (NDFF, 2021). Binnen het plangebied ontbreekt het aan geschikt habitat voor andere beschermde soorten vlinders. Op basis van het ontbreken van geschikt habitat en op basis van bekende verspreidingsgegevens wordt de aanwezigheid van overige beschermde soorten vlinders uitgesloten.

Tijdens het nader onderzoek zijn wel veel algemene vlindersoorten waargenomen, waaronder verschillende soorten witjes, dagpauwoog en citroenvlinders.

4.6 Overige soortgroepen

Op basis van de terreinkenmerken, habitateisen en bekende verspreidingsgegevens (NDFF, 2021) wordt in het plangebied en in de directe omgeving daarvan geen voortplantings- of vaste verblijfplaatsen verwacht van onder de Wet natuurbescherming artikel 3.5 en artikel 3.10 beschermde overige soortengroepen. Het nemen van vervolgstappen in het kader van de Wet natuurbescherming is niet aan de orde voor overige soortgroepen (amfibieën, libellen en overige ongewervelden). Binnen het plangebied zijn wel algemene soorten te verwachten, zoals kleine watersalamander, bruine kikker en gewone pad. Voor deze soorten geldt binnen de provincie Flevoland een vrijstelling. Wel geldt te allen tijde de zorgplicht (Wnb artikel 1.11, zie ook paragraaf 2.1 en 4.7).

4.7 Zorgplicht

De zorgplicht verplicht individuen, bedrijven en overheden om schade aan in het wild levende dieren en planten te voorkomen, waar mogelijk te beperken en ongedaan te maken. De zorgplicht is te allen tijde van kracht, ongeacht de beschermingsstatus van de betreffende dier- of plantensoort. Dit betekent dat ook voor soorten die niet onder één van de hierboven besproken beschermingsregimes vallen, waar dit redelijkerwijs mogelijk is zoveel mogelijk ontzien, gespaard en gecompenseerd dienen te worden. In voorliggende situatie kan aan de zorgplicht worden voldaan door een aantal maatregelen te treffen die schade aan dier- en plantensoorten tot het minimale beperken.

Onderstaand volgt een kort overzicht van de in deze situatie mogelijke maatregelen, naast reeds genoemde soort-specifieke maatregelen. In het geval van een complex aan maatregelen wordt geadviseerd deze op te nemen en uit te werken in een ecologisch werkprotocol.

- Werkzaamheden in één richting uitvoeren, richting te handhaven groen en te behouden watergangen;

- Werken tussen zonsopkomst en zonsondergang. Indien dit niet mogelijk is, dan wordt geadviseerd om uitstraling van verlichting in de tijdelijke en definitieve situatie naar de omgeving zo veel mogelijk te voorkomen door het gebruik van gerichte lichtbronnen;
- Bij voorkeur werken buiten de voortplantingsperiode (globaal maart t/m augustus).

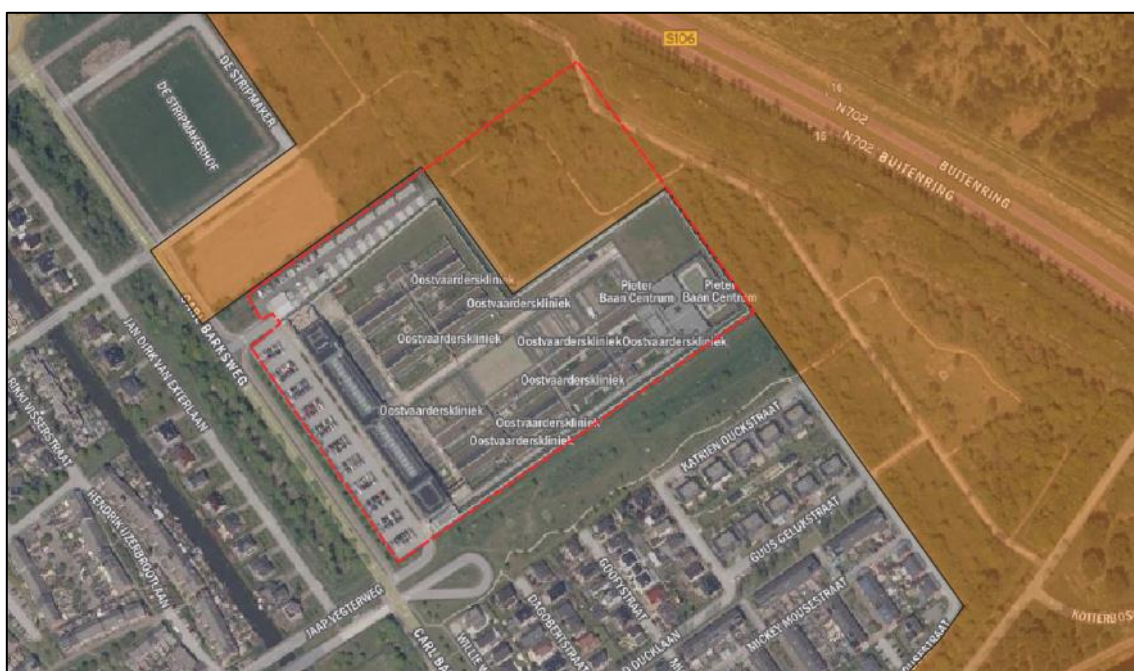
5. Beschermd houtopstanden

Het plangebied heeft te maken met bescherming van houtopstanden in het kader van de Wnb (art. 4.1-4.5), gezien de ligging van het te ontwikkelen terrein buiten de begrenzing bebouwde kom Wet natuurbescherming (figuur 5.1). Conform de begripsbepaling in de wetstekst Wnb betreft een houtopstand een zelfstandige eenheid van bomen, boomvormers, struiken, hakhout of griend, die:

- een oppervlakte grond beslaat van tien are of meer, of;
- bestaat uit een rijbeplanting die meer dan twintig bomen omvat, gerekend over het totaal aantal rijen.

De naar aanleiding van de plannen te kappen bomen hebben een oppervlakte van circa 13.000 m² (130 are) en zijn onderdeel van een groter bosperceel. Het betreft een gemengd bos bestaande uit onder andere hazelaar, gewone- en peterselievlier, gewone es en eik. Dit bos valt onder de bescherming van houtopstanden zoals bedoeld in de Wet natuurbescherming. Voorafgaand aan de kap dient hiervan melding gedaan te worden bij het bevoegd gezag (provincie Flevoland). In het geval van bomenkap op terrein van Rijksvastgoedbedrijf dient melding gedaan te worden via de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) in overige gevallen dient melding te worden gedaan bij de provincie Flevoland. Binnen 3 jaar na de velling dient herplant op dezelfde locatie te hebben plaatsgevonden. Omdat herplant op dezelfde grond in voorliggende situatie niet mogelijk is, kan ontheffing worden aangevraagd om op andere grond te herplanten.

Voor vaststelling van het bestemmingsplan dient aangetoond te worden dat geen strijdigheid optreedt met beschermde houtopstanden. Dit kan bereikt worden door vast te leggen dat herplant op andere grond daadwerkelijk plaats zal vinden en daarmee geborgd is. Wij adviseren om in overleg te treden met het bevoegd gezag om te bepalen hoe deze herplant ingevuld en vastgelegd dient te worden en wat daarvoor nodig is. Op basis daarvan kunnen gerichte vervolgstappen worden vastgesteld.

Figuur 5.1 Ligging plangebied (rood omlijnd) ten opzichte van begrenzing bebouwde kom Wet natuurbescherming (oranje) (Bron: Provincie Flevoland; achtergrond PDOK).

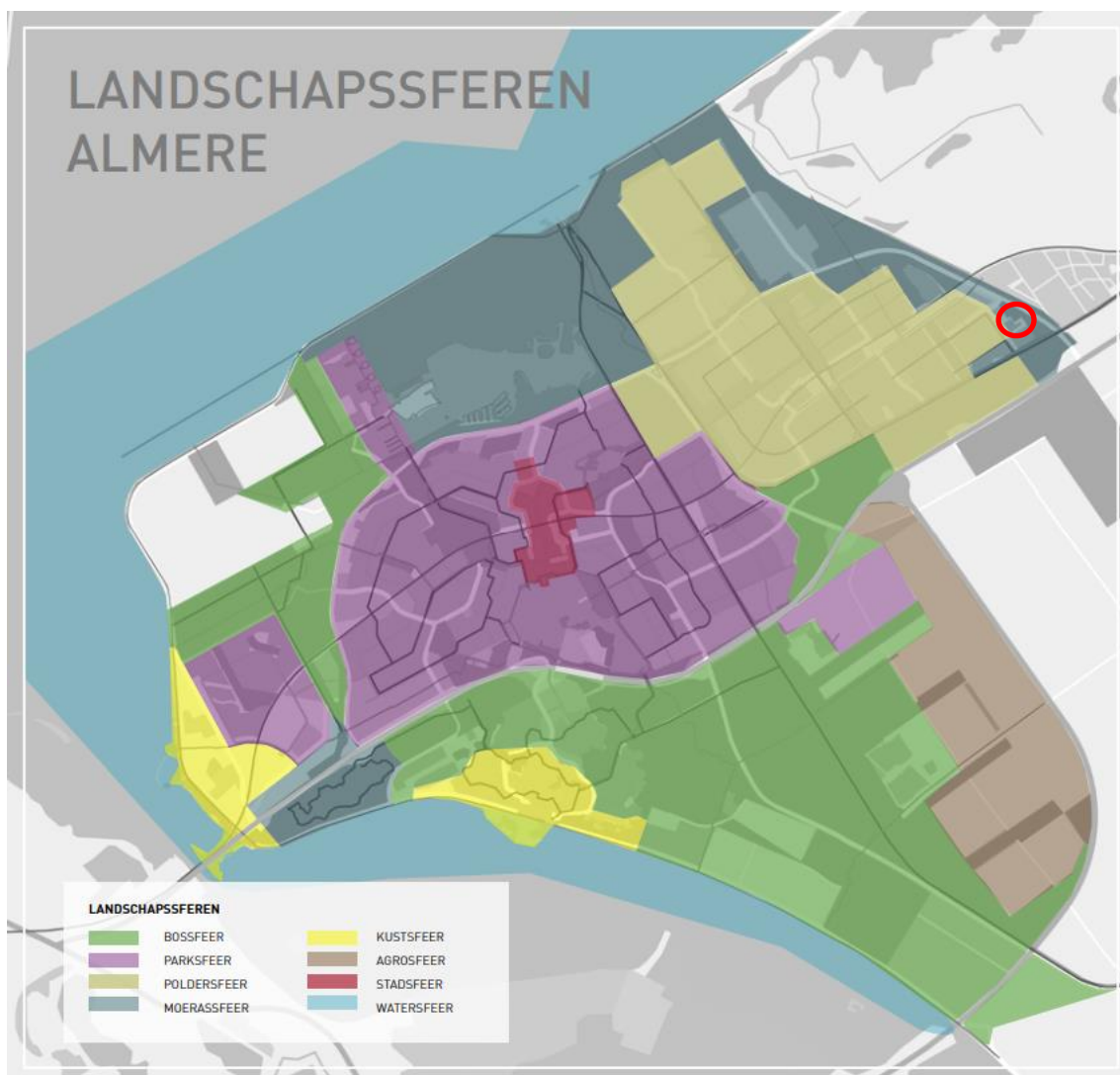
6. Almere - Visie ecologie 2020

Gemeente Almere heeft een Visie ecologie 2020 opgesteld waarin beleid staat ten aanzien van de omgang met ecologie in de stad. De Visie is een leidraad om bij nieuwe ontwikkelingen het stedelijke ecosysteem biodivers, robuuster en veerkrachtiger te maken. In de visie heeft Almere onder andere haar eigen Ecologische Netwerk uitgewerkt, waarin aan verschillende onderdelen van de stad verschillende ecologische functies zijn toegekend.

Het plangebied is gelegen in een gebied dat is aangemerkt als Groenblauw Raamwerk, met de landschapssfeer moerassfeer (zie figuur 6.1 en 6.2). De uitleg die de gemeente Almere over deze gebieden heeft gegeven in de visie ecologie 2020 wordt hierna kort uiteengezet. Op basis van de lokale potenties voor de versterking van biodiversiteit worden vervolgens maatregelen voorgesteld om de lokale flora en fauna een plek te geven in het plan en de biodiversiteit te vergroten.

Figuur 6.1 Het ecologisch netwerk van de gemeente Almere afkomstig uit de Visie Ecologie 2020. De ligging van het plangebied is aangeduid met een rode cirkel. (Bron: Gemeente Almere, 2020).

Figuur 6.2 Vastgestelde landschapssferen in de gemeente Almere uit de Visie Ecologie. De globale locatie van het plangebied is aangegeven met een rode cirkel en gelegen in moerassfeer (Bron: Gemeente Almere, 2020).

6.1 Groenblauw Raamwerk

Het groenblauw raamwerk, zoals vastgelegd in de Visie Ecologie 2020 (Gemeente Almere), is bedoeld als zone waarin planten en dieren zich kunnen handhaven en verplaatsen tot in het hart van de stad en de randen van de wijk. Het groenblauwe raamwerk omvat onder andere Natura 2000 gebieden en het Natuurnetwerk Nederland. Ook zijn er zones vastgelegd waarin de functie is vastgesteld in combinatie met andere stedelijke functies. Voor de gebieden buiten Natura 2000 en NNN geldt dat stedelijke ontwikkelingen, mits die de algemene functie van het groenblauw raamwerk versterken, hierin plaats kunnen vinden.

De door de gemeente Almere gestelde ontwikkelopgave voor het groenblauw raamwerk betreft: 'De ecologische potentie van het groenblauw raamwerk optimaliseren ten behoeve van de ecologische functie'.

6.2 Moerassfeer

De door de gemeente Almere vastgestelde sferen zijn niet uniform. Binnen de sferen is geen onderscheid gemaakt in stedelijk en natuurlijk gebied. Het gaat om een geleidelijke overgang van groen naar bebouwing, waarbij het onderscheid door natuurinclusief tewerk te gaan steeds meer vervaagt.

De landschapssfeer moerassfeer is onder andere te vinden in natuurgebieden, zoals de Lepelaarplassen en de Oostvaardersplassen. Deze gebieden hebben een internationaal belang voor vogels en zijn aangemerkt als Natura 2000-gebieden. Het zijn belangrijke foerageergebieden, vogelpleisterplaatsen en broedgebieden. Daarnaast vallen ook het Kromslootpark en de “Natte graslanden” onder moerassfeer waar door hun goede waterkwaliteit waardevolle waterflora en -fauna voorkomen. Deze zogenaamde brongebieden zijn onderling verbonden door brede verbindingzones, zoals de ecozone pampus. De Almeerse grachten en weteringen die in verbinding staan met grote binnendijkse plassen vormen de haarvaten van de aan water en moeras gebonden natuur.

6.3 Bovenwettelijke maatregelen

Om lokale flora en fauna een plek te geven in het plan en de lokale biodiversiteit te stimuleren, worden een aantal maatregelen geadviseerd. Deze informatie kan als input gebruikt worden voor verdere invulling van het bestemmingsplan en de inrichting van het plangebied.

Bomen, hagen en heesters

De aanplant van inheemse bomen, hagen en dichte en/of besdragende heesters kunnen het plangebied aantrekkelijk maken voor vogels en kleine grondgebonden zoogdieren. Dergelijke aanplant is geschikt als schuilplaats of nestlocatie en draagt bij in het voedselaanbod. Ook insecten kunnen van de aanplant gebruikt maken als voedsel (nectar en stuifmeel). Onder inheemse bomen vallen soorten als zomereik, linde, beuk en gewone es. Bij hagen en heesters kan gedacht worden aan meidoorn, sleedoorn, lijsterbes, liguster, Gelderse roos en hondsroos. Slimme plaatsing van groen kan ook uitstraling van verlichting naar de omgeving voorkomen. Waardoor verstoring in de omgeving wordt beperkt.

Figuur 6.3 Links: Bij op sleedoorn (Foto: Jürgen). Rechts: Merel in haag (Foto: M. Heinen Ecogroen).

Takkenrillen en takkenhopen

Buiten de muren van de geplande uitbreiding, kunnen in of aan de randen van het bestaande groen takkenrillen aangebracht worden (figuur 6.4, links). Deze kunnen dienen als geleiding, schuil- en kraamplaats voor egel en kleine marterachtigen, als nestlocatie voor vogels of als schuilplaats voor insecten. Ook kunnen speciale marterhopen worden aangelegd die kunnen dienen als verblijfplaats voor kleine marters en boommarter (figuur 6.4 rechts).

Figuur 6.4. Takkenril (links) en marterhoop (rechts) (Foto's: D. Boonstra, Ecogroen).

Bloem- en kruidenrijk graslandje

Binnen de muren van de Oostvaarderskliniek, of aan de randen van het plangebied kan een bloem- en kruidenrijk graslandje worden aangelegd. Dit kan door het inzaaien met inheemse planten, bij voorkeur met zoveel mogelijk lokale zaadmengsels. Deze bloemen en kruiden leveren veel voedsel voor vogels en insecten. Door het graslandje gefaseerd te maaien ontstaat variatie die de biodiversiteit ten goede komt. Daarnaast blijven er zo jaarrond voedsel en schuilplekken voor insecten beschikbaar.

Door in of nabij het graslandje een insectenhotel te plaatsen wordt ook voorzien in een schuil- en voortplantingsgelegenheid voor insecten (figuur 6.5).

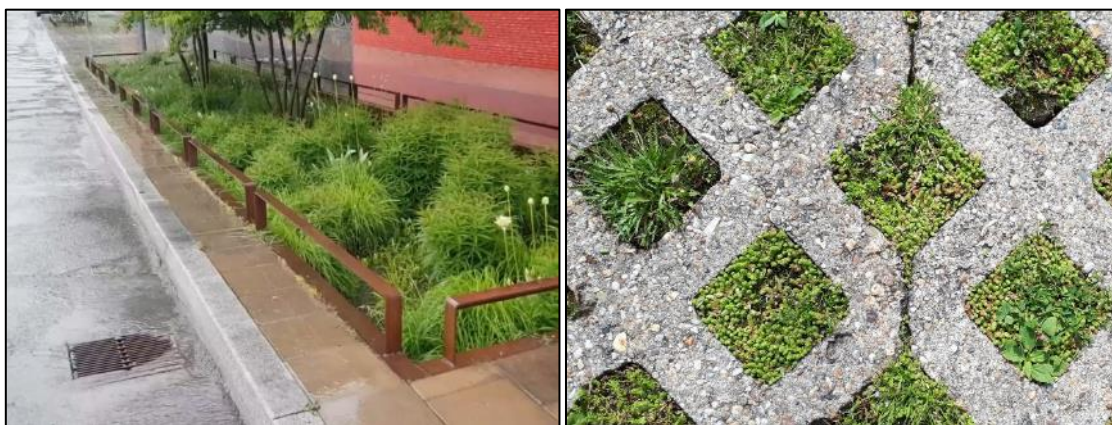

Figuur 6.5 Links: Honingbij op raapzaad (Foto: D. Boonstra, Ecogroen). Rechts: Insectenhotel (Foto M. Heinen, Ecogroen).

Vasthouden van gebiedseigen (regen)water

Regenpijpen hoeven niet te worden aangesloten op het rioolnetwerk. Het regenwater kan worden opgevangen in een regenton en/of afvloeien naar een tuin, aangrenzende groenstrook, berm of wadi (figuur 6.6, links). De aanleg van beplante wadi's of infiltratiestroken kan het verwerken van overtollig regenwater vergemakkelijken, waarbij water in de ondergrond wordt vastgelegd in plaats van dat het meteen doorstroomt naar het riool. Door water vast te houden in een gebied worden pieken met hoog water en droge periodes beter ondervangen. Een wadi vormt daarnaast een leefgebied voor diverse soorten planten en dieren. Door de aanwezigheid van beplanting en verschillende grondlagen wordt water vaak ook gefilterd voordat het grondwater bereikt.

Als verharding kan naast gangbare verharding ook gebruik worden gemaakt van open grasbetontegels, grasstenen of grind (figuur 6.6, rechts), bijvoorbeeld op het uit te breiden parkeerterrein.

Figuur 6.6 Voorbeeld van een wadi in stedelijk gebied (links) en open grasbetontegels (rechts).

Groene daken

Groene daken vormen een extra stukje leefgebied voor planten en dieren (met name vogels en insecten). Daarnaast werken ze isolerend (verkoelend in de zomer en warmte vasthoudend in de winter) en ze verminderen wateroverlast door het opvangen van piekbuien. Het meest bekende voorbeeld van een groen dak is een sedumdak (zie figuur 6.7). Dergelijke daken met vetplanten als muurpeper, tripmadam en wit vetkruid zijn kant en klaar te koop en kunnen worden verrijkt door lage inheemse planten van droge en voedselarme omstandigheden bij te zaaien.

Groene daken kunnen zowel op grote als op kleine schaal worden toegepast. Zo kan een plat dak van gebouwen worden vergroend, maar kunnen ook kleine schuurtjes, fietsenstallingen e.d. van een groen dak worden voorzien. Door sedumdaken te plaatsen op een dak met zonnepanelen wordt de effectiviteit van de zonnepanelen verhoogd.

Naast het bekende sedumdak kan gekozen worden voor andere type groene daken. Zoals gras- en kruidendaken (met kruidenrijke vegetatie gebaseerd op de omgeving), een groene daktuin (een extra verblijfsruimte) of een retentiedak (een dak met een extra waterreservoir).

Figuur 6.7 Voorbeeld van een groen dak op kleine schaal (Foto. M. Heinen, Ecogroen).

Gevelbegroeiing

Geveltuinen en -beplanting zorgen voor warmte-isolatie in de winter en verkoeling in de zomer. Daarbij vangt gevelbeplanting veel fijnstof af. Afhankelijk van het type groen is een groene gevel geschikt als nestlocatie voor vogels of als voedselvoorziening voor insecten. Groene wanden kunnen worden ontwikkeld tegen blinde muren met zelf-hechtende klimplanten of klimplanten die groeien langs een geleidingssysteem of rek. Zelf-hechtende planten zijn bijvoorbeeld klimop en wilde wingerd. Klimplanten die ondersteuning nodig hebben zijn soorten zoals vuurdoorn, bruidsluier of blauwe regen.

Figuur 6.8 Links: Vogelnest is haag langs gevel. Rechts: Wilde Wingerd (Foto's, D. Boonstra, Ecogroen).

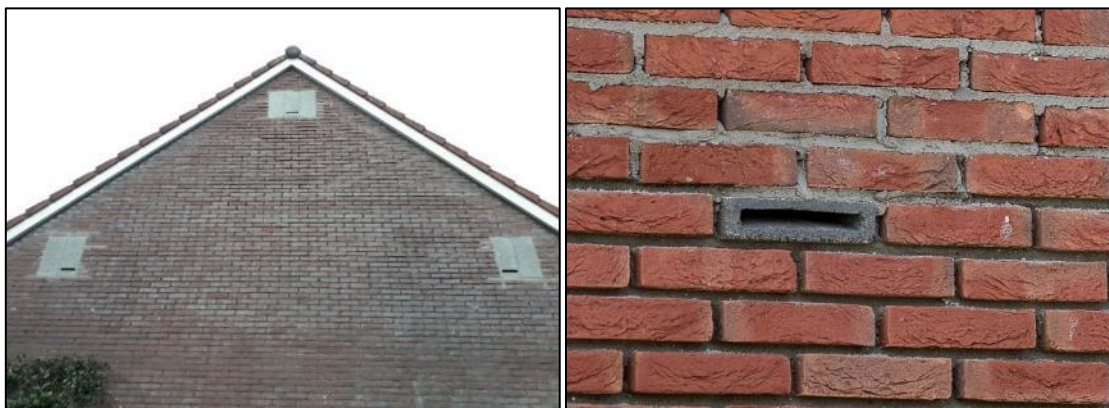
Inbouwkasten

Verblijfplaatsen voor gebouwbewonende soorten, zoals vleermuizen en broedvogels, kunnen eenvoudig worden geïntegreerd in nieuwbouw. Ze kunnen op een zichtbare of onzichtbare manier worden verwerkt in muren of daken. In de omgeving van het plangebied zijn waarnemingen bekend van roodborst, winterkoning en huismus. Voor deze broedvogels is een inbouwsteen, zoals weergegeven in figuur 6.9 geschikt. Ook kunnen nestkasten aan rondom het plangebied gelegen bomen worden geplaatst, om de lokale biodiversiteit te ondersteunen.

Figuur 6.9 Links: Inbouwstenen voor broedvogels, zoals roodborst en winterkoning. Rechts: Inbouwsteen voor huismus en gierzwaluw (Foto's: VivaraPro).

De ruige en gewone dwergvleermuis, laatvlieger en meervleermuis kunnen van verblijfplaatsen in en bij bebouwing profiteren. Hiervoor kan ruimte achter gevelbetimmering of boeiboorden worden gecreëerd of vleermuiskasten worden ingebouwd (zowel zichtbaar als onzichtbaar) (zie figuur 6.10). Op basis van het inrichtingsplan en de plaatsing van verlichting kan gekeken te worden of het toepassen van vleermuiskasten in de nieuwbouw bij dit plan effectief zou zijn.

Figuur 6.10 Geschakelde inbouwstenen voor vleermuizen (links) en inbouwsteen gemetseld achter gevelstenen (Foto's: M. Heinen, Ecogroen en VivaraPro).

Verlichting

Door bij het plaatsen van nieuwe lichtmasten rekening te houden met de uitstraling naar de omgeving, kan verstoring van diersoorten voorkomen worden. Denk hierbij aan de vorm van de armatuur, de intensiteit en de kleur van de verlichting en het bepalen van de lamphoogte. Door alleen daar te verlichten waar en wanneer het nodig is, behoud je donkere stukken natuur waar veel soorten bij gebaat zijn. Door daarnaast bomen, struiken en takkenrillen op strategische plekken te plaatsen, kan licht worden afgeschermd. Zo kan bijvoorbeeld het omliggende park donker gehouden worden, waar soorten als vleermuizen, kleine marterachtigen en egels van kunnen profiteren.

7. Conclusie

Rijksvastgoedbedrijf heeft het voornemen om de Oostvaarderskliniek in Almere (provincie Flevoland) uit te breiden. Hiervoor is een bestemmingsplanwijziging noodzakelijk. Omdat uitvoering van dit plan negatieve gevolgen kan hebben voor beschermde natuurwaarden, is het initiatief getoetst aan het natuurbeschermingsrecht. Hieronder volgen de conclusies ten aanzien van de getoetste onderdelen.

7.1 Gebiedsbescherming

Natura 2000

Het plangebied ligt op circa 900 meter van Natura 2000-gebied Oostvaardersplassen. Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied met stikstofgevoelig habitat of leefgebieden betreft het Naardermeer op circa 17,7 kilometer afstand. Negatieve gevolgen voor de instandhoudingsdoelen van Natura 2000-gebieden zijn op basis van de afstand, tussenliggende infrastructuur en bosschages, en de AERIUS-berekeningen (kenmerken RdX9VjAXD8dW en RgB18efu8kfa) uitgesloten. Er zijn geen vervolgstappen nodig.

De Wet natuurbescherming, onderdeel gebiedsbescherming, staat vaststelling van het plan niet in de weg. Het plan is uitvoerbaar en er is geen sprake van vergunningplicht (in het kader van gebiedsbescherming) bij uitvoering van het plan.

Natuurnetwerk Nederland

Het plangebied ligt op circa 85 meter afstand van de begrenzing van het NNN in de provincie Flevoland (deelgebied Randzone Oostvaardersplassen - Kotterbos). De werkzaamheden en het toekomstige gebruik van de uitbreiding van de Oostvaarderskliniek leiden niet tot een significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden, het oppervlak of de samenhang van het NNN. Er is geen sprake van significante aantasting van het NNN in de provincie Flevoland.

Vervolgstappen zijn niet aan de orde, het plan is uitvoerbaar in het kader van het NNN. Wel wordt in het kader van de zorgplicht geadviseerd om uitstraling van verlichting naar het NNN zoveel mogelijk te beperken.

7.2 Soortbescherming

Tabel 7.1 geeft een overzicht van de besproken beschermde soorten en de hiervoor noodzakelijke vervolgstappen. Mits aan gestelde voorwaarden wordt voldaan staat de Wnb, onderdeel soortbescherming, vaststelling van het plan niet in de weg.

Tabel 7.1 Noodzakelijke vervolgstappen per soort in het kader van soortbescherming.

Soortgroep	Soort	Vervolgstappen
Zoogdieren	Vleermuizen	Geen verblijfplaatsen, essentieel foerageergebied of essentiële vliegroutes aanwezig. Geen noodzakelijke vervolgstappen. In het kader van de zorgplicht wordt geadviseerd om maatregelen te treffen om de niet-essentiële vliegroute van gewone dwergvleermuis te behouden.

	Kleine marterachtigen	Geen verblijfplaatsen aangetroffen. Geen vervolgstappen noodzakelijk.
	Boommarter	Geen verblijfplaatsen of essentieel leefgebied aanwezig van boommarter. Geen vervolgstappen noodzakelijk.
Vogels	Buizerd, havik	Geen jaarrond beschermde nesten aangetroffen. Geen vervolgstappen noodzakelijk.
	Algemene broedvogels	• Werkzaamheden opstarten na 15 november en voor 15 februari. • Wanneer werkzaamheden buiten deze periode worden opgestart adviseren we om voorafgaand aan de werkzaamheden een broedvogelcontrole uit te voeren
Reptielen	Ringslang	Geen ringslang aangetroffen in het plangebied. Geen vervolgstappen noodzakelijk.
Vlinders	Grote vos	Geen grote vos aangetroffen in het plangebied. Geen vervolgstappen noodzakelijk.

7.3 Houtopstanden

Binnen het plangebied is onder de Wet natuurbescherming beschermde houtopstand gelegen. Voor vaststelling van het bestemmingsplan dient aangetoond te worden dat geen strijdigheid optreedt met beschermde houtopstanden. Dit kan bereikt worden door vast te leggen dat herplant op andere grond daadwerkelijk plaats zal vinden en daarmee geborgd is. Wij adviseren om in overleg te treden met het bevoegd gezag (provincie Flevoland) om te bepalen hoe deze herplant ingevuld en vastgelegd dient te worden en wat daarvoor nodig is.

7.4 Visie ecologie 2020 gemeente Almere

Het plangebied is gelegen in een gebied dat in de visie ecologie 2020 van de gemeente Almere is aange-merkt als Groenblauw Raamwerk, met de landschapssfeer moeras. In het kader van deze visie zijn een aantal bovenwettelijke maatregelen geadviseerd die de lokale biodiversiteit kunnen vergroten. Te denken valt aan:

- Aanplant van bomen, hagen, heesters en een bloem- en kruidenrijk grasland;
- Aanleg van takkenrillen, takkenhopen en groene daken;
- Maatregelen voor het vasthouden van gebiedseigen (regen)water;
- Plaatsing van gevelbegroeiing;
- Plaatsing van verblijf- en nestplaatsen, zoals inbouwkasten voor vogels en vleermuizen;
- Gebruik van gerichte en/of aangepaste verlichting.

8. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

BIJ12 (2017). Kennisdocument Buizerd, versie 1.0, juli 2017.

BIJ12 (2022). Instructie gegevensinvoer voor AERIUS Calculator 2021. Versie 1.0, januari 2022.

Boonstra, D., Kraaijeveld, S. & Klein, L. (2022). Quickscan natuurtoets uitbreiding Oostvaarderskliniek, Almere. Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving. Conceptrapport V3 21-371. Ecogroen bv

Commissie voor de milieueffectrapportage (2018). Factsheet Onzekerheden in effectvoorspellingen. Utrecht.

CROW (2018). Toekomstbestending parkeren. Van parkeerkencijfers naar parkeernormen.

Gemeente Almere (2020). Visie Ecologie 2020. Bouwen met natuur. Voor een biodivers, robuust en veerkrachtig ecosysteem.

Netwerk Groene Bureaus, werkgroep 'Standaarden en protocollen' (2017). Soortinventarisatieprotocollen in het kader van de Wet natuurbescherming, versie juli 2017. www.netwerkgroenebureaus.nl

Provincie Flevoland, 2021. Toelichting beleid kleine marterachtigen.

Provincie Noord-Brabant, 2017. Handreiking Kleine Marters in relatie tot soortbescherming.

Provincie Overijssel, 2021. Brochure Soortenbescherming in Overijssel Bunzing, egel, hermelijn en wezel.

Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging (2020) Vleermuisprotocol 2021, gepubliceerd op 28 oktober 2020. www.netwerkgroenebureaus.nl en www.zoogdiervereniging.nl.

Internet

FLORON. Informatie over flora. <http://www.floron.nl>. Geraadpleegd in september 2021.

Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Verspreidingsgegevens flora en fauna. <https://www.ndff-ecogrid.nl>. Geraadpleegd september 2021.

Provincie Flevoland. Omgevingsverordening Provincie Flevoland. <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR622676/6?show-wti=false>. Geraadpleegd september 2021.

Provincie Flevoland. Begrenzing bebouwde kom Wet natuurbescherming. <https://kaart.flevoland.nl/atlas/>. Geraadpleegd september 2021.

Provincie Flevoland. Interactieve kaart Natuurnetwerk Nederland. <https://www.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=23fe78c756dd46439d4f7da795d4c765>. Geraadpleegd september 2021.

RAVON. Informatie over reptielen en amfibieën. <http://www.ravon.nl>. Geraadpleegd in september 2021.

Rijksoverheid. NSL-monitoring. <https://www.nsl-monitoring.nl/>. Geraadpleegd in februari 2022.

Vlinderstichting. Informatie over vlinders. <http://www.vlinderstichting.nl>. Geraadpleegd in september 2021.

Vogelbescherming. Natuurkalender broedvogels. <https://www.vogelbescherming.nl/docs/2840f8f0-79aa-4bb8-956e-53476e87bf7b.pdf>. Geraadpleegd in september 2021.

Zoogdiervereniging. Informatie over zoogdieren. <http://www.zoogdiervereniging.nl>. Geraadpleegd in september 2021.

Bijlagen

Bijlage 1 – Output AERIUS berekening aanlegfase

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

*Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers*

Contactgegevens

Rechtspersoon

Rijksvastgoedbedrijf

Inrichtingslocatie

/,
//

Activiteit

Omschrijving

Uitbreiding Oostvaarderskliniek Almere

Toelichting

Aanlegfase: uitbreiding van bestaande kliniek met 5.088m² bvo

Berekening

AERIUS kenmerk

RdX9VjAXD8dW

Datum berekening

18 februari 2022, 15:46

Rekenconfiguratie

Wnb-rekengrid

Totale emissie

Aanlegfase - Beoogd

Rekenjaar

2025

Emissie NH₃

4,4 kg/j

Emissie NO_x

275,9 kg/j

Resultaten

Aanlegfase - Beoogd

Hoogste depositie Hexagon

-

Gebied

Gekarteerd oppervlak met toename (ha)

0,00 ha

Gekarteerd oppervlak met afname (ha)

0,00 ha

Grootste toename van depositie

0,00 mol/ha/j

Grootste afname van depositie

0,00 mol/ha/j

Aanlegfase (Beoogd), rekenjaar 2025

Emissiebronnen		Emissie NH3	Emissie NOx
	Mobiele werktuigen Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning Mobiele machines	4,3 kg/j	275,3 kg/j
	Verkeersnetwerk	0,0 kg/j	0,7 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

**Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Aanlegfase" (Beoogd)
incl. saldering e/o referentie**

	Berekend (ha gekarteed)	Hoogste totale depositie (mol/ha/jr)	Met toename (ha gekarteed)	Grootste toename (mol/ha/jr)	Met afname (ha gekarteed)	Grootste afname (mol/ha/jr)
Totaal	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Aanlegfase, Rekenjaar 2025

1 Mobiele werktuigen | Bouw, Industrie en Delfstoffenwinning

Naam	Mobiele machines	NOx NH3	275,3 kg/j 4,3 kg/j		
Naam	Stageklasse	Brandstofverbruik	Draaiuren	AdBlue verbruik	Stof Emissie
Heimachine	Stage-IV, 2014-2018, >= 560 kW, diesel, SCR: nee	5482 l/j	102 u/j		NOx 165,0 kg/j NH3 0,0 kg/j
Mini kraan	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	1215 l/j	135 u/j	72 l/j	NOx 7,7 kg/j NH3 0,3 kg/j
Boor	Stage-IV, 2014-2018, <= 56 kW, diesel, SCR: nee	254 l/j	64 u/j		NOx 5,4 kg/j NH3 0,0 kg/j
Kraan	Stage-IV, 2014-2018, 75-560 kW, diesel, SCR: ja	16657 l/j	636 u/j	999 l/j	NOx 93,3 kg/j NH3 4,0 kg/j
Trilmachine	Stage-IV, 2014-2018, <= 56 kW, diesel, SCR: nee	38 l/j	26 u/j		NOx 0,9 kg/j NH3 0,0 kg/j
Vloeien anhydriet	Stage-IV, 2014-2018, <= 56 kW, diesel, SCR: nee	142 l/j	39 u/j		NOx 3,0 kg/j NH3 0,0 kg/j

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie 2021.0.4_20220217_5a8b67b7c6

Database versie 2021.0.4_5a8b67b7c6

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:

<https://www.aerius.nl/>

Bijlage 2 – Output AERIUS berekening gebruiksfase

Projectberekening

Dit document geeft een overzicht van de invoer en rekenresultaten van een Projectberekening met AERIUS Calculator. De berekening is uitgevoerd binnen stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden, op rekenpunten die overlappen met habitattypen en/of leefgebieden die aangewezen zijn in het kader van de Wet natuurbescherming, gekoppeld aan een aangewezen soort, of nog onbekend maar mogelijk wel relevant, en waar tevens sprake is van een overbelaste of bijna overbelaste situatie voor stikstof.

- Overzicht
- Samenvatting situaties
- Resultaten
- Detailgegevens per emissiebron

*Meer toelichting over deze PDF kunt u vinden in een bijbehorende leeswijzer. Deze leeswijzer en overige documentatie is te raadplegen via:
www.aerius.nl/handleidingen-en-leeswijzers*

Contactgegevens

Rechtspersoon

Rijksvastgoedbedrijf

Inrichtingslocatie

/,
/ Almere

Activiteit

Omschrijving

Uitbreiding Oostvaarderskliniek Almere

Toelichting

Gebruiksfase: Uitbreiding van bestaande kliniek met 5.088m² bvo

Berekening

AERIUS kenmerk

RgB18efu8kfa

Datum berekening

18 februari 2022, 15:35

Rekenconfiguratie

Wnb-rekengrid

Totale emissie

Gebruiksfase - Beoogd

Rekenjaar

2027

Emissie NH₃

1,6 kg/j

Emissie NO_x

22,4 kg/j

Resultaten

Gebruiksfase - Beoogd

Hoogste depositie Hexagon

Gebied

-

Gekarteerd oppervlak met toename (ha)

0,00 ha

Gekarteerd oppervlak met afname (ha)

0,00 ha

Grootste toename van depositie

0,00 mol/ha/j

Grootste afname van depositie

0,00 mol/ha/j

Gebruiksphase (Beoogd), rekenjaar 2027

Emissiebronnen

Verkeersnetwerk

Emissie NH3

1,6 kg/j

Emissie NOx

22,4 kg/j

Hoogste af- en toename op (bijna) overbelaste stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden.

De bronnen op de kaart horen bij de Beoogde situatie.

Resultaten stikstofgevoelige Natura 2000 gebieden situatie "Gebruiksfase" (Beoogd) incl. saldering e/o referentie

	Berekend (ha gekarteed)	Hoogste totale depositie (mol/ha/jr)	Met toename (ha gekarteerd)	Grootste toename (mol/ha/jr)	Met afname (ha gekarteed)	Grootste afname (mol/ha/jr)
Totaal	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Disclaimer

Hoewel verstrekte gegevens kunnen dienen ter onderbouwing van een vergunningaanvraag, kunnen er geen rechten aan worden ontleend. De eigenaar van AERIUS aanvaardt geen aansprakelijkheid voor de inhoud van de door de gebruiker aangeboden informatie. Bovenstaande gegevens zijn enkel bruikbaar tot er een nieuwe versie van AERIUS beschikbaar is. AERIUS is een geregistreerd handelsmerk in Europa. Alle rechten die niet expliciet worden verleend, zijn voorbehouden.

Rekenbasis

Deze berekening is tot stand gekomen op basis van:

AERIUS versie	2021.0.4_20220217_5a8b67b7c6
Database versie	2021.0.4_5a8b67b7c6

Voor meer informatie over de gebruikte methodiek en data zie:
<https://www.aerius.nl/>

Bijlage 3 – Wezenlijke kenmerken en waarden Natuurnetwerk Nederland

Kotterbos

Randzone Oostvaardersplassen

Wezenlijke kenmerken en waarden:

- Belangrijke verbingszone voor bosgebonden soorten
- Kerngebied voor bos- en struweelvogels en andere bossoorten, waaronder boomarter
- Overgangszone tussen Oostvaardersplassen en omliggende landbouw- en stedelijk gebied
- Leefgebied voor ringslang en voor bever

Lokale wezenlijke kenmerken en waarden

- Trekweggebied: Foerageergebied voor bruine en blauwe kiekendief
- Kotterbos: Afwisseling van bos, grasland en doornstruwelen van belang voor bos(rand)- en struweelvogels en voor insecten

Oostvaardersveld:

- Leefgebied voor moeras-, struweel- en bosvogels
- Spontaan ontstaan wilgenbos (Praambos)
- Natte en droge verbinding met Ooievaarplas en Reigerplas via de Lepelaartocht

Context:

Lepelaarplassen en Oostvaardersplassen en de natuurgebieden Reigerplas/Ooievaarplas en Hollandse Hout. De gebieden vormen een stapsteen voor soorten van bos en struweel. De gebieden grenzen daarnaast aan twee belangrijke ecologische verbingszones: Knardijk en Lage Vaart en vormen daarmee een belangrijke stapsteen in deze twee verbingszones voor zowel 'droge' als 'natte' soorten. Het is een kerngebied voor bos- en struweel vogels, boomarter, otter, en bever.

Oostvaardersbos

Het Oostvaardersbos is aangeplant van 1974 tot in de jaren '90 en betreft een oppervlak van ca. 150 ha ten westen van de Oostvaardersplassen. Met name het oostelijk deel van het bos is rijk aan struwelen van meidoorn en sleedoorn. Door het zuidelijke deel van het bos loopt een sloot met flauwe, onbeschoeide oevers met een rijke vegetatie van riet en ruigte.

In het gebied zijn een fietspad en verschillende wandelpaden aanwezig o.a. het Jan van den Boschpad met uitkijpunten over de Oostvaardersplassen. Aan de zuidostrand van het bos ligt Natuurbelevingscentrum de Oostvaarders.

Kotterbos

Het deelgebied Kotterbos is gevarieerd door de afwisseling van gesloten en open bos, struwelen en tochten. Deze afwisseling is aantrekkelijk voor o.a. vogels van struwelen en bosranden en voor insecten.

Onder de broedvogels zijn dan ook veel bos(rand)soorten en struweelsoorten, o.a. nachtegaal, wielewaal, koekoek en gekraagde roodstaart.

Vaartplas

Het deelgebied Vaartplas bestaat uit een plas met omliggende graslanden, struwelen en opgaande boselementen. Het gebied wordt herontwikkeld met een nieuwe recreatieve inrichting. Het bos bestaat uit loofhout met struweelsoorten. De Vaartplas biedt leefgebied voor de bever en otter.

Trekweggebied

Dit deelgebied bestaat deels uit (productie)bos, deels uit open terrein. Het bosgebied is van belang voor bos(rand)vogels en soorten van struwelen en ruigten, als matkop, appelvink, grasmus en tuinfluiter. De boszone gaat naar het westen toe over in een voormalig zanddepot met ruigte en struwelen. Hier broeden o.a. nachtegaal en sprinkhaanzanger en hier is een inrichting als foerageergebied voor kiekendieven voorzien. Ten westen van dit gebied ligt een open terrein, dat tevens wordt heringericht als foerageergebied voor kiekendieven met grasland, ruigte en akkerstroken.

De Lepelaartocht loopt door het bosgebied en staat onder de A6 door in verbinding met het NNN-gebied Ooievaarplas/Reigerplas. De omgeving van de Lepelaartocht is zodanig ingericht dat uitwisseling mogelijk is van zowel natte als droge soorten.

Oostvaardersveld (inclusief Praambos)

Het Oostvaardersveld met zijn half-open inrichting is van belang voor o.a. water- en moerasvogels. Door de afwisseling tussen bosgebied, waterpartijen, ruigteveld en natuurlijke oevers bieden de gebieden daarnaast belangrijk leefgebied voor de ringslang. De combinatie van deze structuren maakt het tot een belangrijk leefgebied voor de ringslang. Dit gebied geldt als één van de kerngebieden van waaruit de ringslang zich kan verspreiden over Flevoland. Daarnaast zorgt deze afwisseling voor een breed scala aan vogels. Onder de broedvogels zijn water- en moerasvogels, als roerdomp, blauwborst en rietzanger, en bosrand- en struweelvogels goed vertegenwoordigd. Daarnaast biedt het foerageergebied voor kiekendieven, die in de Oostvaardersplassen broeden.

In het centrale open deel van het gebied zijn meerdere plassen en slenken die variëren in diepte. Langs de oevers broeden o.a. ijsvogel en slobbeend. Er zijn vrij veel onbegroeide, slijkgige oeverdelen, die door kluut, stelkluut en kleine plevier als broed- en foerageerlocatie worden benut.

In het oosten van het Oostvaardersveld ligt een schietwilgenbos dat ten tijde van de inpoldering spontaan is ontstaan en daarmee één van de weinige overgebleven natuurlijke wilgenbossen in Flevoland vormt. De ondergroei bestaat uit grote brandnetel, kleeftkruid en riet.

Het gehele gebied is vrij toegankelijk en er zijn verschillende vogelkijkhutten aanwezig.